

Külföldről keresik hozzátartozóikat

Ujabb jegyzék musz. hadifoglyokról

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

III. ÉVFOLYAM 6. SZÁM.

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1947 FEBRUÁR 6.
5707 SÓVÁT 16.

Példátlan hazugsággal terjesztik az antiszemitizmust

szlovák közegek a Szlovákiából deportálandó és a határmenti magyarok között

Az *Uj Élet* szerkesztősége az alábbi levelet kapta egyik hittestvérünkötől, aki a szlo-

vák határ mentén, magyar területen lakik:

Mélyen tisztelt Főszerkesztő Úr!

Szlovák határmenti lakos vagyok és — úgy érzem, kötelességem felhívni az „*Uj Élet*” és azon keresztül az illetékesek figyelmét, a napról-napra fokozódó antiszemitizmusra, amely — ha megfelelő ellenpropaganda nem ellensúlyozza — az ipolymenti deportálással kapcsolatban úgy a magyar, mint a szlovák oldalon levő magyarok között felitotta a fejét.

A helyzet ugyanis az, hogy deportálást végrehajtó szlovák közegek bedobják a köztudatba, hogy „nem szívesen teszik ezt az embertelenséget, de a szudéta vidéken földbirtokhoz juttatott zsidók kéri a magyar munkacserét”.

Ezt a nagyon is átlátszó mentséget a mi — egyszerű

— magyarjaink el is hiszik, és — persze — elkeseredetten terjesztik. Ezekután érthető, ha ismét fellángol a zsidógyűlölet és — érzésem szerint — mindent meg kell tennünk, hogy idejében lokalizáljuk a még most éledő tüzet.

Jól átgondolt, hatásos érvekkel támasszuk alá bizonyítékainkat, amelyek a napnál világosabban bizonyítják a tiszta, valóságos igazságot és pedig: a zsidóknak semmi részük nincs a deportálásban. *Ha ezt elmulasztjuk, vagy későn világosítjuk fel a népet, elkészülhetünk a „pogrom”-ra. Megjegyezni kívánom még, hogy nem látom sötétebben a helyzetet, mint amilyen.*

Utólagosan kérem a Főszerkesztő Úr szíves elnézését a háborgatásért.

(Lakhely), 1947. I. 26.

Hittestvéri tisztelettel
(Aláírás.)

Ime, egy újabb vakmerő és egyben veszedelmes hirkelés a zsidóság megrágalmazására. Amilyen hazugság, épp annyira veszedelmes. Az a szörnyű embertelenséget, amellyel a szlovákok a deportálást előkészítik és végrehajtják, a zsidók megrágalmazásával

akarják — „kimagyarázni”. Tudják, nagyon jól tudják, hogy éppen a szudéta vidéken intották ki először Hitlerék „hódításaik” során a zsidóságot s ha talán akadt, aki mégis visszakerült, aligha jutottatott földhöz az ottani földreform után. De hát nem is

az igazság a fontos, amikor a fasiszta szellem a gyilkos mérget beadja a hiszékeny és félrevezethető embereknek, hanem annak következménye: az antiszemitizmus s annak nyomán könnyen felidézhető véres pogrom.

A magyar kormány illeté-

kes tényezőinek figyelmébe ajánljuk ezt a vakmerő szlovák rágalmat, a rendeleti hatóságok pedig idejekorán lépjenek fel a magyar határ mentén e hazug hírverés nyomán esetleg fellépő minden rendbontás, vagy hazug híresztelés okozta minden kártevés ellen.

Ára 1 forint

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

KATONA JÓZSEF:

Chámisó Ósszor Bisövát

„Négy njév van“ — tanítja a Talmud — ezek közül egyik a „fák njéve“: chámisó ósszor bisövát, Sövát havának tizenötödik napja. Ez a nap a fák termésének, a gyümölcsöknek is ünnepnapja. Ilyenkor tizenötöfelé gyümölcsöt szoktunk fogyasztani: ezzel jelképezzük a hónap tizenötödik napját.

A hagyományak megfelelően e napon a zsidó ember minden szeretetével a fák felé fordul, látja bennük a tavasz ébredésének hírnökeit, szemléli a fákban az újjáéledés jeleit, örül a fák fejlődésének s általuk — a növekedésnek...

Ezen a napon indul meg a Szentföldön a téli álmukból ébredő fákban a nedvkerítés. Apró gyökérszálaik mélyén megkezdődik a lét liktélése. Az évszázados törzsekben megmozdulnak a nedvek és a magasban lengő ágak ülőben az élet cseppjei perszülnek. A rügyfakadás csodája köszönti a tavaszt: a gallyak csucsain apró fények jelennek meg, amelyek az ébredés mosolyát hínik szét az élet világában, majd szétfeszlenek a barna bimbók és pinciny levélkék integetnek zöld kezecskéikkel a kikelet örömei felé.

A hagyomány e napját az újjászülető haza — Erec Jisráél a feltámadás és újjáépítés ígéretébe vonta. Az őshonföldjének megművelése, a karsztú sziklaktól vidékek fásítása ezen a napon ünnepvárásával kezdődik minden évben. Így a földművelésnek, a karsztú talaj televényesítésének kezdete ez a nap. A régi hont elfoglaló zsidó nép a multban elvadult földet akarja elsősorban is visszahódítani a termelésnek. Szorgos munkája nyomán növényvilág dúns zöldje virul ott, ahol a minap még kopár sziklák állottak.

„Emlékezték? Sziklákat szed-tünk ki, hogy gödröt vájjunk palán — taláknak és büszke pillantással nézegettük, hogy hányat is ültettünk el aznap? Emlékezték? mikor görnyedt háttal vizet hordtunk, hogy öntözzük őket... Apró fáink! Nagy szent reménységünk... Öntözzük, amíg az égig nőnek!“

...Sövát 15-én az iskolák ifjusága zászlók alatt vonul a ligetekbe és boldog, tuliradó örömmel kis csemetéket hoz az a puha földbe. Tánc, dal, vidámság veszi körül munkájukat, amikor megöntözik a gyenge fákat. Erdő, mező visszhangzik e napon: az ereci fák születésének örömnapiján.

És milyen boldog az aradás, meg a szüret napja, amikor ezek a kis fák már magasra nőttek s lombjaik alatt érlelik gyümölcseiket. E nap vágyának, az ültetésnek reménye válik valóra, amikor a pompás narancsligetekben szüret idején leszedik a nedvűs gyümölcsöket, az élet, az erő, a fejlődés, a zsidó jövőndő reményének gyümölcseit.

...Tudja a gonoszság szel-leme ott Erec Jisráélban, hogy a fák alatt érik a zsidó nép jövője. Ezért olykor minden haragjával, pusztító dühével a fák ellen, az erdők ellen vonul. Üszköt vet, lángcsövát dob az erdő mélyére s évek, évtizedek verejtékes munkája ott pusztul a gyűlölet hevében. A költő, Ben Gaviel, aki emlékeztet az ültetés munkájára, elégiát dalol (Schnabl László fordítása) a „fák halálára“:

„A zöld erdőből csak hamu maradt... egy szörnyű éjjel így pusztult el minden, amit alkottunk sok-sok év alatt. Az orvul dobolt tör az nem talált, pedig nem félénk halni száz halált, de a tűzeső a szívünkbe mar és ajkunkon fagyott a szó a dal. S midőn lángnyelvek csaptak fel vadul, nehéz könnyeket hullatott az Ur, fájó könnye dacos szívünkre hullt, de a sebesült szív meg nem puhult.“

Am a csonkok helyett új fák nőttek, „folytatása a megölt erdőnek“... A fák élnek s a fák hallgatnak, a fák látják az idő mulását és soha nem felejtene. Néha sóhajt az erdő, megreszket a liget: olykor sokat sejtetően sutognak a fák, sokszor viharban üvöltve zognak. Ilyenkor senki nem érti szavukat, de néha hallgatásukban mindent elmondanak: őrzik az élet titkát, de nem rejtik el a valóságot... Egy nép, amely szereti a fá-

kat és szereti a munkát, újra-él és feltámasztja földjét. A nép és fák együtt teremtik a jövőndőt: a nép szent küzdőlemben, hősiess lélekkel kezé-

ben csakánnyal és ásóval épít és ültet, a fák tavaszt hirdet-nek, újjászületést és feltámadást — és érlelik a remény-nek gyümölcseit...

Folytatták az ankétot

a „Menekülés vagy megújulás“ problémájáról

Szombaton este igen nagy érdeklődés mellett folytatták a „Makkabea“ és a „Haovéd Ilacioni“ rendezésében a Menekülés vagy megújulás című vitát a Klál Arany János-utcai párt helyiségében.

Dr. Hahn István a vita teológiai részéhez szót hozott és borotvaéles logikával bizonyította be, hogy mennyire zavaros az a térítő propaganda, amely a Bibliából akar meríteni bizonyító adatokat olyan újabb vallásfilozófia alátámasztására, amely csak a bibliai korszak után született. Rámutatott arra a körülményre, hogy a kitérőket majdnem mindig a „szent célszerűség“ vezeti. Véleményét abban foglalja össze, hogy a helyes zsidó vallási nevelés hi-vatott megalapozni a zsidó lel-kek biztonságát és a kitérés problémáját úgy tartja kezelendőnek, mint ahogyan az orvos-tudomány mndorító fekélyeket gyógyítani.

Domonkos Miksa előadó az eddigi felszólalásokra reflektálva, megállapítja, hogy dr. Kaufmann Irén orvosnő, helyesen idézte az Istentől és embertől elrugaszkodott tipikus úgura-jaként Imrédy Bélát, az igazság-szolgáltatás sújtó kezével kl-végzett háborus főhünnöst. Az a baj, hogy akadtak zsidó körök-ben is olyanok, akik rövidlátás-ból, vagy politikai célszerűség-ből szóban és írásban tömjé-nezték ezt a nagy bűnnöst. Min-den zsidó önértet hiányát mu-tatja, ha a magunk soraiban akadnak ennyire meglevedt em-rek. Sós Endre felszólalá-sára visszatérve megállapítja, hogy fejtegetései meggyőzőek voltak. Elismeri, hogy a cioniz-mus valóban akkor tölt be missziót, ha a maga részéről mindent elkövet, hogy a zsidó-ság minden rétegének megmu-tatja a helyes utat és a szük-séges megújulásnak irányt szab. Örvedetes, ha olya-nok, mint Sós Endre is, magukéva teszik a cionista gon-dolatot annál is inkább, mert ez az állásfoglalás egészen új az ő eddigi irányával szemben.

Valamennyi hozzászólás egy-bevetése után az előadó megál-lapítja, hogy nemcsak a hozzá-szólások, de az ankét közönsé-gének elejtett megjegyzései mu-tatják, hogy nem fér kétség az alapgondolathoz. Az olyan meg-újulás, mely hitelhagyással kezdődik, csak ijedt menekü-lés. Ez a menekülés azonban senkit sem ment meg és senkit sem visz biztonságosabb vizek-

re. Azok, akik Izráel közönsé-géből így távoznak el, csak az antiszemita propagandát erősí-tik, hiszen ők maguk válnak fáklyahordozókká.

Gellért Endre felszólalásában megállapította, hogy a „Menek-ülők“ számára komoly problé-mát jelent a zsidóság. A zsidók kitérése nem azonos azzal a je-lenséggel, amikor például egy református magyar ember átér a katolikus hitre. Nyomatéko-san hangsúlyozta, hogy elve-rendő az a felfogás, amely itt is, ott is jelentkezni kezd, hogy a kitért zsidó is tagja a zsidó népnek. Ezt az álláspontot nem lehet és nem szabad elfogadni. A zsidó vallás annyira össze-forrott a zsidó népiséggel és annyira telítve van zsidó népi szokásokkal, a zsidó nép törté-nelmének nemzeti eszményeivel, hogy aki ezekkel szakít, az akarva akaratlanul árulója lesz a zsidó népnek is. Ha őszinte akar lenni, be kell vallania azt, hogy az asszimilációnak ennél a formájánál, a mi ko-runiban egy sokkal súlyosabb következményekkel járó áram-laj lépett fel. A zsidóságnak a problémája ma nem a Jó Pász-tor által fakasztott kitérés, ha-nem az a téves elgondolás, hogy az új progresszív társa-dalomhoz való illeszkedés egyet jelent a zsidóság teljes felszámolásával. Igaz ugyan, hogy ilyen irányu követé-léssel jelentkeznek egyesek, de éppen ez az áramlat az, amellyel szemben, aki a zsidóság fenntartását akarja, küzdenie kell. Ez éppen a „megújulás“ problémája. A mult században a zsidóság a polgársághoz asszimilálódott s kompromisszumként megterem-telte az izraelitizmust. Ma a munkásszótárhoz alkalmazkod-va, sokan azt hiszik, hogy még ezt a maradék izraelitizmust is el kell vetniük. Nem lehet két-séges ezek után, hogy a zsidó-ság megmaradásának egyetlen biztosítéka a cionizmus. Ma már cionistának tekintendők nem-csak azok, akik ki akarnak menni Palesztinába, hanem mindazok is, akik egyáltalában a zsidóság megmaradását akara-ják. Így értelmezendő Nordan-nak az a mondása: „a zsidók vagy cionisták lesznek, vagy nem lesznek“ — fejezte be rendkívül érdekes előadását Gellért Endre.

Ezután dr. Herskovits Fehér-zárószavában köszönetet mon-dott az előadónak, majd mű-soron kívül dr. Hahn István választott egy zsidó önantisze-mita kijelentéseire.

Gettó előtt — gettó alatt

írja: Stöckler Lajos

III.

Kétféle verzió volt ezek szerint augusztusban. A tömeg által ismert és rettegett terminus, az augusztus 26-a, deportálás megkezdését jelentette volna. Az objektív történetíróra tartozik megállapítani, de ugyanakkor, a vétkes felelősségét is azoknak, akik ezt a hírt lanszirozták ugyanakkor, amikor utólag a Ferenczy-féle tárgyalások a minisztertanácsi jegyzőkönyv és egyéb, a néppüzséség által felderített módon ma már tudjuk, hogy ezt az időt jóval megelőzve létrejött a megállapodás a magyar és német kormány között, hogy nem deportálják a pesti zsidókat. A koncentrációs terve ennek az eredménye volt. Akkor még csak gyanítottam, hogy a deportálási hírverés előkészítés kiűz lenni a koncentrációhoz.

Megdöbbenéssel vettem a hírt, hogy a svéd védettek (néhány százat) a Pozsonyi-úton, már jóval korábban szemrevételezett házakban kívánják elhelyezni. Ez újabb torturát jelentett volna, az oda röviddel előbb összeköltöztetett szerencsétlen, minden szempontból védtelen zsidóknak. Ez a hír villámgyorsan elterjedt. Mindenütt tárgyalták, hogy az intézőbizottság egyes tagjai ezen boldog védettek közé tartoznak. Bejelentettem, hogy ezen ügyben én kívánok eljárni, mert a szörnyű igazságtalanságot minden erőmből meggátolni szándékoztam. Dr. Boda Ernőt kértem fel közreműködésre és vele kerestem fel a svéd követiséget.

Itt kezdődött ismeretségem Raoul Wallenberggel. Ő a védettek százainak, én a védtelenek ezreinek érdekét képviseltem. Amilyen előnyt az ő számára a követségi tekintély biztosított, olyan elszántságot adott nekem az ügy igazsága, amit képviseltem, a keserűség e felett a galád jálték felett, ahol megint az összeköltötéssel rendelkezők birkanyájának tekintették a mindenkitől elhagyatottak tizezeit.

Éreztem, hogy érveim erős hatással vannak rá, de ő az övéi ügyének védelmében igyekezett ezt palástolni. Első megbeszélésünk eredménytelenül végződött. Az érdekelt Pozsonyi-úton lakókat, akik

velem az érintkezést felveték, segítségül hívtam, velük tiltakozó sürgönyöket küldtettem, sőt ellenállásra is buzdítottam. Wallenberg asztalán a következő tárgyalásunkon már ott láttam ezen sürgönyöket, szemrehányást is tett miattuk. Még mindig követelte az intézkedés végrehajtását. Megkérdeztem, hogy a védettek elhelyezésének kérdése összefüggésben van-e az augusztus 26-i deportálási hírrel. Hiszi-e annak bekövetkezését. „Nein”, volt a határozott felelet. Erre feltettem azt a kérdést, merné-e ezt az intézkedést otthon, svéd állampolgárokkal végrehajtani, olyanok érdekében, akik a többiekénél hasonlíthatatlanul előnyösebb és biztonságosabb helyzetben vannak. Azután a néhányszáz svéd védett újabb előnye helyett miért nem az egész pesti zsidóságot helyezi a svéd állam védelme alá. Tárgyalásaink feszült légkörben folytak. Ezenközben megállapítottam, hogy a kósza hírek, melyek a Tanács egyes tagjai védeltségéről keringtek, igazak. Dr. Bodával egy héten keresztül hadakoztunk Wallenberggel a Pozsonyi-úti törv. ellen. Stern Samut felszólítottam egy augusztus 22-i Pro memoria-ban „a Szövetség szervezetéből mindazok a személyek, akik nem a közösséggel együttelen, hanem egyéni utakon, akár semleges államok követségein, akár a Palesztinába való kivándorlás stb. útján kísérik meg átmenteni magukat, azonnal kapesollatassanak ki.”

Stern ezen felszólításnak eleget is tett.

Eljárásunk teljes sikerrel járt. A tömeggel való szoros kapcsolat és a kitartó követelés meghozta az első eredményt. A pozsonyiúti házak lakói otthonukban maradhattak. E döntés még augusztus 26-ika előtt következett be. Talán ennek az első, határozott és erélyes szembenállásomnak köszönhettem, hogy az elkövetkező borzalmas idők munkájában, Wallenberg oly sokszor állt melém a védtelenek életének mentésében.

Ennek az első akciónak a sikere volt az alapja későbbi munkámnak, mert meg erősített abban a hitemben,

amivel a gyűlöletes tanácsotagságot vállaltam, hogy ha szívvel, lélekkel a közösségért harcolok és nem a saját bőröm mentésének szentelem magam, lehet valami eredményt elérni. Minden kis eredmény fontos volt, mert közelebb vitt a szabaduláshoz. (Tulzott népszerűséget viszont a svéd védetteknek ez a harcok nem eredményezett, sok vitám is volt velük emiatt.)

Szörnyű hatást váltott ki a tanács három vezető tagjának csillagtalánítása. A szakadék, amely a tömeget a Tanácstól elválasztotta, még jobban elmélyült. Napokon belül természetesen vad ostrom indult ezen kedvezményért. Még a gyerekeimet is faggaták, hogyan lehetséges, hogy még mindig csillaggal járnak.

Bár az októberi fordulat illuzióriussá tette mindazt az előnyt, ami a csillagmentességgel járt, a zsidó tömegek soha sem fogják elfelejteni azt a keserűséget, amit ez a kedvezmény kiváltott.

A gyűlölet megint két részből adódik. A pesti zsidóság napról-napra látta, tudta, érezte, hogy nem úgy harcolnak érte, mint ahogy kellene és joggal várhatná. De ez csak egy csepp ahhoz a gyűlölet-tengerhez képest, amittől elborítva tért haza képzésűm vidéki testvéreim. Vádolják a vezetőséget, hogy semmit nem tett a figyelmeztetésekre, veszélyt jelezni. Még mindmáig nem sikerült összehívni a vidéki és pesti zsidóságot. Nem csodálkozunk. Otthon, feleség, szülő, gyerek nélkül tengetik életüket vidéki testvéreink. Hány és hány vidéki testvérünk jön hozzánk felpanaszolva szerettei pusztulását, akiket szerinte meg tudott volna menteni, ha egy figyelmeztető szó jött volna, egy intés. De örökre csak a megnyugtatók nyugodtan és a helyeteken. (Sajnos, egy most előkerült tanácsi jegyzőkönyv 1944 június 20-ról, gondolkodóba ejthet.)

(Folytatjuk.)

Megemlékezés a Magyar Köztársaság első évfordulójáról

A dohányzulai templomban a szombat délelőtti istentiszteleten dr. Katona József rabbi prédikációjában megemlékezett a magyar nép ünnepéről, a Magyar-Köztársaság kikiáltásának első évfordulójáról. Beszédében hangsúlyozta, hogy a Magyar Köztársaság törvénye egyben az emberi jogokat is deklarálja ebben az országban s így a köztársaság megszilárdulása a biztosítéka annak, hogy e honban minden állampolgárnak egyforma jogai legyenek és félelem nélkül élhessen. E jogok teszik lehetővé a magyar zsidóság számára is, hogy háborítatlanul küzdhessen a nagy zsidó célkitűzések megvalósításáért öntudattal és bátorsággal részt vegyen az össz-zsidóság küzdelmében a Zsidó Állam megvalósításáért. Beszéde befejezésekképpen imát mondott a Magyar Köztársaságért s annak elnökéért.

Válással végződött...

— hányszor halljuk az életben, s mily ritkán kutatjuk a valódi okot? Kültök, filozófusok, lélekelemzők, művészek, orvosok már ezerféle véleményt nyilvánítottak a problémáról, de abban mindegyik megegyezett, hogy a permanens testi ápoltság elhanyagolása, a fennálló lelki vonzalmak ellenére is, a „Férfi” elhigéléséhez vezet. Minden nap egy csata: a megtartásért. S e harc legskörösebb fegyvere az ápoltság, kíváncsi arckör. Leghűségesebb segítőtársa a PARCOL-arckrém, mely fiatalítja, üdév teszi legdrágább kincsét: arckörét. A haj apróságokkal kezdődik, amit talán Ön észre sem vesz, annál inkább a kritikus férfiszem. A PARCOL-krém már ez apró hibáknak is élére vág, arckörét éveken keresztül csodálatosan védi a ráncosodás, kiszáradás, esunyulás ellen. Legyen hű a PARCOL-készítményekhez s „Ö” is hűséges lesz Önhez. A szépség varázsa láthatatlan billens, mely „ÖT” tartósan, egy életre Önhez láncolja. Kezdje el még ma a

Székelly Emil ékszerész
Rákóczi-ut 26
brilláns, ékszer, arany, ezüst, órák legdrágábbban vesz.

szépségápolást. És jegyezze meg jól: Szépségápolás? ... PARCOL-krém és puder, semmi más!

Néhány megjegyzés egy hamis rádióelőadással kapcsolatban

(Nyílt levél a szerkesztőhöz)

Igen tisztelt Szerkesztő uram, az Uj Élet, amely annyit kénytelen hadakozni az antiszemitizmus ellen, annyiszor kénytelen rámutatni sűrűn ismétlődő antiszemita jelenségekre, mindenkinél jobban tudja, hogy az antiszemitizmusnak csupán durva és otromba módszerei vannak. Ha nem is túlságosan gyakran, de olykor előfordul, hogy ez a legsötétebb ókorból — s ez alatt nem kizárólag a történelmi ókor, hanem a léleknek tudatalatti korszakát is értem, amelyre éppen mostanság derül lassanként napfény — visszamaradt antiszemitizmus finomabb módszerekkel él, amelyek természetesen semmivel sem kártékonyabbak az előbbi módszereknél, de a széles tömegek nem látnak át rajtuk, nem tudják, miről van szó és így nagyon könnyen belesnek abba a csapdába, amelyet antiszemita, tehát reakciós szándékok tereltek ki s irányítanak.

Erre kellett gondolnom, mikor január 30-án, délután három órákor lekattintottam rádiómasinám fogantyúját, miután meghallgattam Nemes Lászlót, a brit hadsereg volt katonáját, akivel a rádió munkatársa „beszélgetést” folytatott „A Közel-Kelet katonaszemmel” címmel. Bevallom őszintén, ez a cím előttem gyanús volt már akkor, amikor nyomtatásban megláttam a rádióújságban. Elvégre, újságolvasó, sőt, újságszínaló ember létemre ismernem kellett volna Nemes László nevét, ha az angol hadseregben viselt szolgálata alatt a megismerésre ok és mód adódott volna. Igaz, érdekes lehet az is, amit a brit hadsereg egy egyszerű névtelenje lát és tapasztal oly fordulatok közepette, amelyek az egész második világháború sorsát megfordították, de a magyar rádió nem kényeztet el bennünket ez irányban. Még nem jutott eszébe például megszólaltatni egy magyar kőszakot, mondja el élményeit a voronyezi áttörésről, pedig ez minden bizonytalanságot feloldó tanulságos lenne az ország túlélő többsége számára. Inkább Nemes Lászlót szólaltatja meg, aki annyira katonaszemmel látta a Közel-Keletet, hogy egyáltalán szót sem ejtett témájáról. Olyannyira, hogy a végén a rádió

munkatársa is kénytelen volt megjegyezni, hogy a témáról ugyan nem esett szó, de helyette annyira „értékes” felvilágosításokat hallhattak a rádióhallgatók, hogy nyilván igaz örömről telt benne.

De hát akkor miről is beszélt a „brit hadsereg volt katonája”? Mondott néhány szót Egyiptomról, hogy azután hamar rátérhessen témája egyedi tárgyára, Palesztinára s ezzel kapcsolatosan a zsidókérdesre. Igen, Szerkesztő uram, a zsidókérdésről volt szó s Ön ezek után mindjárt gyanítani fogja, hogy nem éppen tárgyilagosan és okosan „beszéltek” erről a témáról. Hiszen igaz, a zsidókérdésről nem könnyű beszélni még annak sem, akit jószándék vezet. Mert ki is érthetné meg a rettenetes szenvedéseken és üldöztetéseken kifejlődött és bizony nagy többségében betegítő lett zsidó lelket, ha talán csak az nem, aki maga is átélt a szenvedések és kínzások poklain és így némi fogalmat alkothat magának arról, ami a zsidókat s a zsidóságot évezredek óta hántja és rágja. Bizony mondom, szerfölött nehéz dolog ez. Már akkor sokkal könnyebb és egyszerűbb, jól bevált klisékkel dolgozni, amelyek ismerősen hangzanak a hallgató tizezrek fülében. Teszem azt, hogy a cionisták az angol imperializmus érdekeit szolgálják, vagy azt, hogy még a „marxista baloldali cionisták sem akarják őszintén az arabokkal való megegyezést, mert ennek érdekében nem tettek semmit”. Hogy azután a tudatlanságban és vallásos fanatizmusban nevelt arab tömegeknek olyan vezetői vannak, mint a jeruzsálemi Mufti, Hitler és Mussolini barátja, jóformán az egyetlen, aki Francón kívül ma is szerepet játszik a nagypolitikában, arról persze nem esik szó. De arról igen, hogy a palesztinai szakszervezeti mozgalom, amely mellel a világ egyik legerősebb szakszervezeti mozgalma, nem fogadja be az arab dolgozókat, pedig ez nem felel meg a valóságnak. Huzsonhat esztendővel ezelőtt, 1920 decemberében, midőn a szakszervezet, a Hszladrut Haodim megalakult, élénk vita folyt előtöl, de végül is az eredeti fogalmazást fogadták el: a Hszladrut szakszervezetekből tevődik össze,

melék tagjaikat foglalkozás szerint szervezik meg. Más lapra tartozik azután, hogy a gyakorlatban hogyan alakult a helyzet és miért alakult így. De hogy az arab munkásság élet-színvonalának minő hatalmas emelkedése ment végbe a zsidó munka következtében, azt legjobban az a tény bizonyítja, hogy Palesztinába nemcsak zsidó bevándorlás történt és történik, hanem hatalmas méretű arab bevándorlás is. 1881-ben 23.000 zsidó mellett 450.000 arab élt Palesztinában. 1946-ra a zsidók száma 600.000-re emelkedett, viszont az araboké 1.250.000-re, míg ugyanezen idő alatt a szomszédos arab államok népességének növekedése mindössze 20—28% között mozg.

Am végül is a „brit hadsereg volt katonája” elér oda, ahol a rádió szpikerevel egyetemben nyíltan színt kell vallani. Fasiszták-e, a zsidók, fasizmus-e a cionizmus? — szeretné kiderítenie az igenlő választ a „kérdőző”. A „válaszoló” mégis óvatossággal csupán „fasiszta módszerek”-ről beszél a terroristákkal kapcsolatosan, akiket tudvalegyen a zsidóság egyetemes élesen ellent. „Tehát mégis fasiszták”, általánosít örvezzve a szpikert, akinek nyílt szívvallását nyilván nem fogja megköszönni a rádió vezetősége, amelynek külpolitikai presztízst nem erősíti éppen ez az előadás. De hiszük, hogy nem köszöni meg az a párt sem, amelynek szószólójaként érezte magát „kérdőző” és „válaszoló”. És azért tettük oly szorgalmasan macskakörmökhöz e szavakat, mert hiszen tudjuk jól, hogy készülnek az ilyen „spon-tán” beszélgetések.

A maradékszidóság pedig legalább is azt hitte, hogy nem akad ebben az országban egyetlen ember sem, aki ne tudná, hogy még a legasszimiláltabb zsidó sem cionista-ellenes és annyit megkövetel a vele történtek után, hogy a zsidókérdéshez vagy jól, vagy sehogy! történjék a hozzájárulás. Adasék meg a viszonyválasz, vagy helyreigazítás lehetősége, pláne, ha a rádió sugároz valamit. Elvégre nem csupán zsidók állítják, de komoly és becsületes nemzsidó tényezők, hogy ebben az országban a 25 esztendő fertőzés következtében a széles néprétegek viruló antiszemitizmusának leküzdésére nagyon sok mindent kell megtenni. Biztosak vagyunk abban, hogy mikor erről beszéltek, nem ilyen előadásokra gondoltak.

Csupán ennyit szerettem volna, mint magaméber, megjegyezni s kérek mindenkit, elsősorban Szerkesztő uramat, hogy a mondottakat ennek is vegyék.

DÉNES DÉLA

ÁLLÁSBAN LÉVŐ KÖZÉPKORU
URIASZONY ALBÉRIETI
SZOBÁT KERES, jobb családnál,
ágyamhasználat, Hengedő,
V., Szent István-kürt 5. Lucor-
konyho.

FILM-BOY

áruszállító és gyorsküldővállalat

teljesítményesen elintézt inkasszókat,
trickkís, biciklis megbízásokat.
VII., HOLLÓ-UTCA 17.

Telefon 423-526

Szakképzett ápolónő

és gyermekgondozónő hosszú és
korlatlalt, jó referenciákkal rendelkező,
kezdő, becsületes, megbízható nővér,
privát beteg ápolását vagy gyermek-
gondozását, nevelését vállalná
napppal, REGINA nővér, VII.,
Akácfa-utca 16. Tel.: 423-526.

PEST BELTERÜLETÉN

1. 2 vagy 3 szobás, fűszekomfortos

lakást keres

igényes, Minden kötséget
térít. Ajánlatot kér: Hirtelenfeld
gyógyintézet, nagykereskedő, 444
Majdócs-tér 5. Tel.: 423-342.

Export-vállalat

keres dászpozitívot

tisztviselőt

irodavezetőre, részletes ajánlatot
kér, eddigi működését,
„Gyógyintézet” 5555 jelűre a
kiadónál.

40 körüli, magyar nyelvű keretek

háztartásom vezetése

esetleg lakást keres,
Erzsébet-körút 15. III. 30.

Megbízható, intelligens

izr. urtány otthont talál

Jelentkezés irásban is,
Poll hengerűrtől 10. Tel.

Felkérjük mindazokat

akiknek módjukban áll teljesen
kifizetni: kórházunk orvosi képzés
tárat tudományos könyvekkel ki-
egészíteni.

támogassák a Szeretlekház könyvtárszervezési akcióját.

Cím: Szeretlekház, Budapest,
XIV., Amerikai-utca 57. Tel.: 124-64

Kis butorozott szoba

állásban lévő urnák KIADÓ.
Ágyamhasználat, Hengedő,
Isabella-utca 44/a. III. emelet 14.

ÁGYTOLL, PEHELY

legelőszobán
**KOHN IRÉN
JÓZSEF-KÖRUT 42.**
Higiénikus ágytoll, gőztisztítás
villanyerőre. Szállítást vállalom.

SVABHEGY központjában létesítendő

étterem-penzióhoz

szakértő, 30. 40.000 forinttal

tőkés társat

KERES, 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1267. 1268. 1269. 1270. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1279. 1280. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1286. 1287. 1288. 1289. 1290. 1291. 1292. 1293. 1294. 1295. 1296. 1297. 1298. 1299. 1300. 1301. 1302. 1303. 1304. 1305. 1306. 1307. 1308. 1309. 1310. 1311. 1312. 1313. 1314. 1315. 1316. 1317. 1318. 1319. 1320. 1321. 1322. 1323. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1329. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1339. 1340. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1349. 1350. 1351. 1352. 1353. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1360. 1361. 1362. 1363. 1364. 1365. 1366. 1367. 1368. 1369. 1370. 1371. 1372. 1373. 1374. 1375. 1376. 1377. 1378. 1379. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1385. 1386. 1387. 1388. 1389. 1390. 1391. 1392. 1393. 1394. 1395. 1396. 1397. 1398. 1399. 1400. 1401. 1402. 1403. 1404. 1405. 1406. 1407. 1408. 1409. 1410. 1411. 1412. 1413. 1414. 1415. 1416. 1417. 1418. 1419. 1420. 1421. 1422. 1423. 1424. 1425. 1426. 1427. 1428. 1429. 1430. 1431. 1432. 1433. 1434. 1435. 1436. 1437. 1438. 1439. 1440. 1441. 1442. 1443. 1444. 1445. 1446. 1447. 1448. 1449. 1450. 1451. 1452. 1453. 1454. 1455. 1456. 1457. 1458. 1459. 1460. 1461. 1462. 1463. 1464. 1465.

Az amerikai zsidók utja

Irta: SÓS ENDRE

I.

A francia zsidók központi Konzisztóriumának elnöke — mint a zürichi *Israelitisches Wochenblatt* egyik számában olvastuk — nemrégiben kijelentette:

— A történelmi katasztrófát túlélő európai zsidóság regenerálódása teljesen lehetetlen lenne az amerikai zsidók támogatása nélkül. Az amerikai zsidókra hárult most az a feladat, hogy felemeljék és új életlehetőségekhez juttassák testileg-lelkileg letipott európai testvéreiket.

A francia zsidók központi Konzisztóriumának elnöke cseppet sem túlzott. Csakugyan így van. Az európai zsidóság maradék-rétegei is szinte biztos pusztulás elé tekinthetnének, ha nem sietne segítségükre az Egyesült Államok gazdag és áldozatkész zsidósága.

Igen, az európai maradék-zsidóság külön szerencséje, hogy az amerikai zsidóság nagyjából érintetlenül élhette át a szörnyű világháborút és állam-dó fejlődést mutat...

II.

Az utjabban érkezett külföldi zsidó újságok és folyóiratok mindegyikében érdekes adatokat találhatunk erről az amerikai fejlődésről.

Most ünnepelte pl. Brooklyn fennállásának háromszázadik évfordulóját. Brooklyn jó világ tulajdonképp nem önálló város, hanem New-York leghatalmasabb kerülete. Ebben a kerületben nem kevesebb, mint 1,200.000 zsidó él, ami azt jelenti, hogy a brooklyniak 37 százaléka a mi felekezetünkhez tartozik.

A nemzsidók és zsidók viszonya nemcsak zavartalan, hanem egyenesen jó. A brooklyni polgárok és munkások tisztában vannak azzal, hogy mit tettek a zsidók városuk, vagy kerületük fellendítéséért. Amikor az ottani zsidó hitközségek és egyesületek szövetsége — a lakáshiány és helyiséghiány következtében — nem tudott megfelelő épülethez, vagy legalább épületrészhez jutni, a metodista egyház nyomban felajánlotta három esztendőre újabb épületeinek egyikét. Együtt közölte a zsidó hitközségek és egyesületek szövetséggel, hogy az épület használatát ért semmiféle bért nem fogad el és valósággal boldognak érzi magát, hogy hajlékot adhatott a „Jewish Center”-nek. Brooklynban, ahol az 1854-es első zsidó hitközségnek csupán 12 tagja volt, most 4090 különböző szervezetre tagozódik az 1,200.000 zsidó. Főképp acionista organizációk rendelkeznek nagy vonzerővel.

Brooklyn egyébként nemcsak az Egyesült Államok, hanem az egész világ legnagyobb zsidó centruma.

III.

Egy másik lapban olvassuk, hogy Los Angelesben 200.000-re emelkedett a zsidók lélekszáma és így ez a város — a zsidók elterjedtsége szempontjából — harmadik helyre került az Egyesült Államokban.

Los Angeles zsidóságának fejlődése csak akkor bontakozik ki teljesen, ha összehasonlítjuk a tíz év előtti adattal. 1937-ben Los Angelesben még csupán 82.000 zsidó élt. Igaz, hogy azóta az egész város kialakulása példátlan méreteket öltött. 1,5 millióról 4 millióra emelkedett a város lakossága és vannak, akik azt jósolják, hogy — ha ez a fejlődés nem veszít tempójából — Los Angeles egy napon tulszárnyalja New-Yorkot is.

1850-ben a mai Los Angeles helyén lévő kis városkában csak 20—25 zsidó lakott. Olyanok, akik elvonultak a nagyvárosok lármájától. Ezek a zsidók 1854-ben jótékonyági egyesületekét szervezték. Az első hitközség 1862-ben alakult és ortodox színezetű volt. De csakhamar megszűnt és helyét adott egy reform-közületnek.

Ma Los Angelesben található az Egyesült Államok egy-két legszebb zsinagógája. És ugyan-csak Los Angelesben van az Egyesült Államok két messzebbi zsidó kórháza. Az egyiket Libanon Cédruai-ról nevezték el, a másikat Szindj Hegyéről.

Los Angelesben 6 zsidó újság kerül kiadásra részben jiddis, részben angol nyelven. Az *United Jewish Appeal* hatalmas gyűjtéseiben és jótékonyági akcióiban mindig az első helyek egyikét foglalják el a losangelesi zsidók, akik azzal is igyekeznek meghálálni jósorsukat, hogy áldozatkészen sietnek küzködő európai testvéreik segítségére...

IV.

A Brooklyn és losangelesi fejlődésről szóló újságcikkek olvasása után, érdemes rövid pillantást vetni az Egyesült Államok zsidóságának 130 éves fejlődésére.

Nézzük a Mark Wischnitzer kitűnő könyvében, a *Die Juden in der Welt*-ben található táblázatot!

Év	Zsidó lakosság
1818	3000
1826	6000
1840	15.000
1848	50.000
1867	150.000
1877	190.000
1880	230.000
1897	937.000
1927	4.228.000
1934	4.500.000

E pillanatban valamivel kevesebb, mint 5 millió zsidó él az Egyesült Államokban!

THOMAS MANN

Turóczi-Trostler József egyetemi tanár előadása

A Pesti Izr. Hitközség kulturális ügyosztálya ezidei első irodalmi matinéját korunk legnagyobb írójának és humanistájának, Thomas Mann-nak szentelte. A nemes és ritka alkalom megtöltötte a kultárterem széksorait érdeklődő, szinte izgalmasan figyelő közönséggel. És ennek a közönségnek valóban ritka élményben volt része: Turóczi-Trostler József egyetemi tanár világító vezetésével bejárhatta azt a gazdag, változatos és szinte hihetetlen emelkedésű utat, amely Thomas Mann Európá világtörténelmi sorsfordulóján a hanyatló európai polgárság egyik fészke-ből, a Buddenbrookok Ilanzavárosából a Bibliához vitte. Az előadás keretét tördelő és mégis koncentrált gondolathőse, színes megformálása, szuggesztív heve és lendülete magával ragadta a fogékony hallgatóságot, amely szép példáját adta annak, hogy az érdeklődés nem csak a felület jelenségei iránt áll fenn: talán fokozottabban a mélység világa iránt, a dolgok lényege iránt, szépség, igazság és sorsdöntő problematikája iránt. Örömmel láttuk ebben a közönségben az ifjúságot is, nemcsak néhány képviselőjével, hanem szép számmal, intellektuális szonijával, hevülő befogadó készségével.

A dús szellemi tablóból színesen világítottak ki a művészi illusztrációk: Ascher Oszkár előadásai. Hallottuk újra és örömmel József Attila tíz év előtt betiltott csodálatos versét: „Thomas Mann üdvözlését”, majd maga Thomas Mann szó-lalt meg a József-tetralógia egyik megragadó, felfokozott és emberfölkeltő valóságát idéző fejezetével: Ráchel halálával, végül pedig annak a nyílt levél-nek néhány részletét, amelyben a nagy író nyugtázta a bonni egyetem dékánjának ízenetét, a diszdisktori cím megvonásáról. Ez a levél a szikrázó szellem fényével világítja meg a nagy humanistát: „felérek közt egy európai”. Ascher Oszkár előadása mellett voltak a művekhez: az intellektus fényében és a formaadás művészetében nyertek tökéletes plaszticitást.

Sok ilyen rendezményt kérünk és várunk, irodalommal és zenével. Biztosak vagyunk abban, hogy fokozódó érdeklődés fogja igazolni szükséglet-

voltukat és azt, hogy rendezőik a helyes uton járnak.

(I. vs.)

*

Turóczi-Trostler professzor előadásának gondolatvázát a következőkben ismerteljük:

Az előadó bevezetésül Thomas Mann-nak 1945-ben Amerikában elmondott beszédéből kiindulva tisztázta az ember, az író, a humanista állásfoglalását először a vele született „német szubsztanciá”-val, aztán a németiséggel, Európával és az európai humanizmussal szemben, végül helyét és szerepét abban a szabadságharcban, amelyet néhánymagával (sokszor egyedül) folytatott Hitler és a Harmadik Birodalom ellen. Megrajzolta a polgár útját a régi renden kezdve a rend teljes felbomlásáig és megtagadásáig, az íróét a Buddenbrook-családon kezdve az európai hallgató regényéig, a „Varázshegy”-ig. Megmutatta, hogy a „Varázshegy”-pillanatból és problematikájából csak egyetlen kiút kínálkozott: felidéznél ellenvilágul a Keletet s még egyszer megtenni a visszafelő, a „mitosz”-ba vezető utat.

Thomas Mann megírja a József-tetralógiát, amelyen meg-látni, hogy koncepciója össze-esik az európai zsidóság pusztulásával. De Thomas Mann-nak külön oka volt arra, hogy éppen József-re esett a választása. Az osztatlan Kelet mesés hősei között József az egyetlen, aki megközelíti a plasztikus szépség, az „eros” és „logos”, a humanizmus európai eszmé-nyét, amellyel pedig egyetemes-sébben és mélyebben „emberi”, tehát Európához is közelebb áll, mint bármelyik keleti rokona (innen páratlan keleti-nyugati népszerűsége). Józseffel együtt hódítja meg a József korát, nemzetségét, az egész Bibliát. Aminek a „Varázshegy”-ben nemleges volt az értelme, most kivétel nélkül pozitív előjelet kap. Léptéről-lépésre nyomon követhető ez a megfelelés. Ott egy bucsuzó, beteg kultúra utolsó fejezete, amelyen a halál gravitációs törvénye uralkodik, itt egy ébredő világ első lehelle: a föld most válik el az égtől, a test-szellem-lélek, félelem és isten-lít természetes egységben és egymással; a nyelv mágikus jegyrendszer s éppen most készül meghódítani, fogalmasítani az érzéki valóságot; az idő

Goldmann étterem

ORTHODOX KÓSER KITÜNŐ KONYHA
VIDÉKIEK TALÁLKOZÓHELYE
LAKODALMAK RENDEZÉSE

A KISVÁRDAI MANDEL BERNÁT felügyelete alatt
KAZINCZY-UTCA 57, KIRÁLY-UTCA SAROK

megmérhetetlen teremő folyamat, sem kezdete, sem vége, mint a hősi époszban; csillag, álom, esoda minden pillanatban beleavatkozik és bele is avatkozik a halandó sorsába; egy zsidó embercsoport most lép ki a mítosz és mágia, az öntudatlan lét történelmielőtti felhomályából a tudat, a történelem fényébe, most éli első plaszticitásának idejét, a rokon népek pandémonikus zürzavarából most emeli ki, hódítja meg a láthatatlan egy-Isten fogalmát, most veli meg egy új erkölcsi világrend alapját, most alakul néppé.

Nem-zsidó író soha még ilyen mélyen nem ereszkedett le a zsidó őskor ismeretlen tárnájába, nem járt ilyen tágranyitott, mégis fegyvermezett szemmel az ősapákhoz és ősanýchhoz visszavezető félelmes uton, az elűnt és újra megtalált zsidó századok nyomában, soha „laikus” nem gyakorolta ilyen érzékeny történelmi tapintattal és megértéssel a szent szövegeken az értelmezés kényes művészetét, de nem azért, hogy ottmaradjon, hanem hogy fölcsúro hozza találatának és felfedezésének gazdagságát, mintha csak pótolni akarná a hiányzó zsidó mítoszt és époszt. Mindazt, amit a meglőtt szövegekből gyermekkorunk óta ösmerünk, az emberi áhitat és szenvedély, az erkölcsi nagyság eredeti formáit, az Isten-közelség és archaikus idill, vártatlan sorsfordulatok varázsát, most még egyszer megéjük, de valahogyan másképpen, a nyugati modern ember optikájával. S amilyen korszakos a munka és meggyőző e történelmi evokáció teljessége, helyenként viszont éppen olyan nyugtalanító, sőt idegenszerű többletnek érezzük Thomas Mann iróniáját. Mert vannak dolgok, amelyek nem tűrik ezt a többletet, amelyeket századok áhitata és kegyellete szentesített, amelyek csak addig élnek, amíg a mögöttük álló kollektív emlékezet és forrásuk, a néma és „naiv” hit. Az irónia megöl minden szent szemléletet. A mítosz, az Istennek meghalni, mihielyt nevükön nevezik őket, a szfinx a mélységbe veti magát, mihielyt megoldódott a rejtélye. Itt nem segít semmiféle történelmi tudás, sem bibliaismeret, sem humanizmus: Thomas Mann evokatív művészetének határa összeesik az európai ember megértő készségének és kollektív emlékezetének határával. Szerencsére az utolsó szót a világirodalom legnagyobb elheszélője és a humanista mondja ki s ez csak pozitív lehet a zsidóság szempontjából. De van a regénynek még egy másik, nem kevésbé mély pozitívuma: az öreg Freud megfosztotta a zsidóságot Mózesről, Thomas Mann viszont kárpótlásul egy ősmiről és mégis meglőtt Józseffel ajándékozta meg s ezzel minden bizonytalansághozjárult a zsidóság belső biztonságérzetének fokozásához.

Nagy érdeklődés mellett avatták fel a Mazot V. kerületi tagozatának új klubhelyiségét

Külsőségeiben is szokatlan ünnepélyességgel folyt le a Mazot V. kerületi tagozata Szent István-körúti új klubhelyiségének felavatása január 30-án. A hatalmas tereben gombostűt sem lehetett volna leejteni, de még így is sokan kiszorultak és csak a szomszédos termekből hallgathatták az ünnepséget. A közönség sorában ott láttuk zsidó közéletünk csaknem minden számottevő tagját. De az ünnepség nagyvonalúsága nemesak a külsőségekben nyilvánult meg. Hatalmas tüntetés volt ez nemesak az V. kerület, hanem az egész főváros zsidósága részéről a zsidó egység mellett és demonstrálása annak a ténynek, hogy ez a zsidóság élesen szembeáll azokkal a törekvésekkel, amelyek éket akarnak verni zsidó és zsidó közé és elítéli azokat, akik e cél érdekében még a denunciaciótól sem riadnak vissza. A klubavatás jó alkalom volt arra, hogy a vezetők és vezetettek közti harmóniáról meggyőződést szerezzenek azok, akik ennek az ellenkezőjét hirdetik. Az avatáson megjelentek nagy száma pedig bizonyítja azt, hogy a Mazot valóban a zsidó tömegek tömörülése és ennek tudatában vezetői meg fogják tudni valósítani azokat az elgondolásokat, melyeket a magyar zsidóság érdekében célul tűztek ki.

Az ünnepséget az V. kerületi körzet nevében

Pauncz Gyula

a megjelentek üdvözlésével nyitotta meg, külön kiemelve a cionisták képviselői megjelenésének fontosságát, mert a ma zsidósága együtt akarja velük álmodni a cionit álmot. Előelő szavakkal emlékezett meg a denunciaciókról és deputációzokról, akik nem képviselik a magyar zsidóság érdekeit. A magyar zsidóság hivatott vezetői azok, akik a veszély órájában kiálltak a zsidóság védelmében. Beszédét azzal az óhaj-tással fejezte be, hogy az új klubhelyiség a lipótvárosi zsidóság második otthonává válik.

A megnyitó után a párisi zongoraverseny győztese, *Schneider Hedy* virtuóz technikával és művészi átléssel előadott zongoraszámait következtek, melyeket a közönség színni nem akaró tapsviharral honorált.

Az új klubhelyiséget

dr. Katona József rabbi

buzdító szavakkal és imával avatta fel.

Legyen világító őrtorony — mondotta — ez az új klubhelyiség. Sugározta fényt ki felé, ahol még mindig gyűlölet sötétje honol, befelé pedig legyen a zsidó hit, öntudat, kultúra, szociális igazság és a zsidó

karitás fényforrása. Aki ide betér, vesse ki szívéből az ellenérzést, harag és bosszu szellemét. Legyen ez az otthon az összefogásnak és egyetértésnek fellegvára, amely örkődik a hékesség és szeretet felett.

Karpaty László pestszenterzsébeli főkantor *Kelen Rózi* zongorakisérével, zsolttárogat énekel, majd

dr. Herskovits Fábrián rabbi

intézett szöveget az V. kerület zsidóságához. Nagy jelentőséget tulajdonított annak, hogy az egykori védett házak közvetlen közelében avatják fel a gondolat és a szabadság otthonát. A magyar zsidóság rájött arra, hogy nem folytathatja életét ott, ahol 1944 előtt abbahagyta, mégis van egy kis csoport amely még mindig a múltban él és céljainak elérése érdekében a denunciaciótól sem riad vissza. Ezek a cionizmust ellenségnek tekintik, pedig a cionizmus nem jelent elkülönülést és nem vallásellenes. A zsidóság érdekében meg kell teremteni az egységet.

A Mazot vezetősége nevében

dr. Földes István

avatta fel a klubhelyiséget. A Mazot nem szervezkedett senki ellen — mondotta, — tehát neveléses az a vád, hogy kontraegyesület akarna lenni. A jótékonyaság ügyével foglalkozva hangoztatta, hogy az V. kerületben van a legtöbb szemérmes szegény, a tagozat kötelessége ezeket felkutatni és önkéntes megértése nélkül segíteni rajtuk. Ennek végrehajtásánál nem a pártállás, hanem a rászorultság a döntő. Segíteni kell ezen az értékes rétegen, mielőtt elpusztulna. Végezetül hangsúlyozta, hogy a Mazot nem kér semmi mást tagjaitól, csak azt, hogy segítsenek a magyar zsidóság megmentésének munkájában.

Stöckler Lajos,

az Országos Iroda és a Pesti Izraelita Halközség elnöke szólalt fel ezután. A Mazot egyik legfontosabb feladatának a pozitív, gerinces zsidó nevelését tartja. Nevelni és figyelmeztetni kell a zsidóságot, hogy felkészüljön a veszélyek ellen. Nem szabad szétbuzni, hanem egy emberként kell azok mögé állni, akiknek volt és van bátorságuk fellépni a zsidóság védelmében. A demokratikus pártokhoz hasonlóan a zsidóságnak is tisztogatni kell a maga portáját. Kijelentette, hogy zsidó közéleti pályáját az elmúlt rendszer elhárított tarcával kezdte és nem tűri, hogy ez a rendszer visszatérjen. Azért adtak a fővárosi

zsidóságnak széles alapokon nyugvó választójogot, mert elég érettnék tartják annak eldöntését, ki viseli szíven a sorsát, milyen uton kell haladnia a biztonságos, nyugodt élet felé. A magyar zsidóság utja nyílt, egyenes, s ha egyesek az elkülönülés vádjával illetik, felelősséget vállal azért a politikáért, melyet a demokratikus Magyarországnak vezetői is helyeselnek. Tiltakozik a zsidóság többségének meggyőződéséből fakadó felfogásának elárulása ellen. A magyar zsidóság a múltban nem törekedett egységre, amely pedig a dolgozó zsidó tömegek érdeke. Ennek az egységnek az érdekében léptek szövetségre a cionistákkal. A magyar zsidóság rájött arra is, hogy kötelessége a külföld zsidóságával együtt küzdeni azokért a célokért, amelyekért harcolni a világ zsidóságának egyetemes érdeke. Kérte a magyar zsidóságot, fogjon össze és kövesse a Mazot utját, mely a nyugodt, felelmentes élet felé vezet.

A Magyar Cionista Szövetség nevében

Salamon Mihály elnök

szólalt fel. A cionizmus azért követeli a zsidó államot, hogy a galut zsidósága nagyobb biztonságban élhessen. A cionisták — mondotta — nem politizálnak, mert a cionizmus magában véve is politikai hitvallást jelent. Egyértelmű fogalom, egyes utat jelent a népi gondolat felé. De jelenti azt is, hogy minden pozitív munkával összefog, amely a zsidó felemelkedést szolgálja. A felszabadulás óta azért dolgoznak együtt a zsidóság hivatalos vezetőivel, mert önzellen vezetőket látnak bennük. A magyar zsidóságnak minden jószándéku zsidó összefogására van szüksége.

Róbert Mária szavalt el ezután nagy hatással Ben Slomo hosszabb költeményét, majd dr. Végházi István a klubhelyiség felavatására érkező üdvözlőket ismertette. Az V. kerület ifjúsága nevében megköszönte a közös munkában számukra kijelölt helyet. Tudják, hogy a nehéz feladatvállalást jelent, de méltóak lesznek az előlegezett bizalomra. Ehhez a munkához kérte a kerület zsidóságának támogatását.

Elsőrendű titkárnő

8náll levelező, aki felekkel való tárgyalásban is járatos, nagyon jó angol nyelvtudással

fontos gazdasági intézménynél

azonmára felvétetik.

Részletes ajánlatok „Azonnal be-
léphet” jellegre e lap kiadóhiva-
talába.

Tárgyalóképes jömegjelenésű

TISZTVISELŐNŐ FELVETETIK.

„Atlasz” jellegre a kiadóba.

Válasz egy térítő levelére

Írta: Szilágyi Géza

HEDENQUIST CSALÓDIK című minapi cikkemre válaszul — a cikk a maradék zsidóság között különösen protestáns részről fanatikus terjesztésget folytatott „keresztény” térítéget áldatlan kérdésével foglalkozott — udvarias hangú levelet kaplam Kádár Imrétől. Kádár ur hosszú évekig ismert író és hírlapíró volt Kolozsvárott és derekasan buzgókodott a román magyar kulturális közlekedés körül. 1929-ben még mint izraelita vallású zsidó szerepelt a Zsidó Lexikonban. Két év óta a Jó Pásztor missziói alapítvány kötelékében diakonus és rútkár, legújában pedig a Megújulás című térítő havi folyóirat szerkesztője. Hozzá intézett levelére az ösztönözte, hogy cikkemben feiveltem azt a — mondjuk — gunyos kérdést: vajjon Hedenquist svéd lelkész, a bécsi zsidó misszió évek óta vezetője buzgókodott-e annyit az osztrák főváros zsidóinak megmentése szolgálatában, mint amekkora buzgóságot fejtett ki evangélikus vallásra térítésük érdekében? Kádár ur most arról értesít, hogy a jeles svéd lelkész, aki „valóban szereti a mi zsidó népünket”, bécsi missziós munkája alatt mintegy háromezer zsidót segített ki Ausztriából. Kádár ur ezt magától a svéd lelkésztől hallotta. Noha a szóbanforgó adatot igazán nincs módomban ellenőrizni, szívesen közlöm lapunk olvasóival, annál is inkább, mer' mi sem változtat minapi cikkem okfejtésén. Talakoztam a térítési düh ellen és azt hangoztam, hogy a nem-zsidó származású született keresztények között — mint illetékes keresztény és keresztény részről, nálunk és külföldön egyaránt, igen gyakran korholva, felháborodva, sőt kétségbeesve megítélték, annyi a rossz keresztény, a csak névleges keresztény, a csupán anyakönyv szerinti keresztény, hogy jóval több fontosabb és mindennek fölé emelkedő tennivalója akadt a zsidó evangéliumi misszióknak, mint a maradék zsidóság azon gyér sorában. Ezt a gondolatot pedig sehogyszem megengedtem az a tény, hogy amit hitni szeretnék, valóban tény, hogy Hedenquist három ezer bécsi zsidót mentett meg a gaskamrából. Remélem azonban, hogy a megmentésnek nem az volt a feltétele és ára, hogy ezek a zsidók előbb keresztelkedjenek meg. Remélem, de nem merek rá hittel tenni! Halálveszedelem közepette az életöszlőn a legnagyobb kerítő, és a deportálástól való leírhatatlan féltelme sokkal keményebb a rábeszélő ereje, mint akár a lehangzatosabb álcázásokból legügyesebb misszionáriusnak. Amide az ilyen megterésekből az esetek óriási többségében teljesítéssel hiányzik az őszinte, be-

születes meggyőződés. Sanyaru alakoskodás ez a legrosszabbjából. Előrelátható csuf eredménye pedig csak az lehet, hogy a született csak névleges keresztények ugyanis hatalmas tömege egy sereg, irtózatosságnak szerhelyeztetlen megkeresztelkedett zsidó származású, szintén csak névleges kereszténnyel szaporodik.

KÁDÁR UR LEVELÉBEN egyébként meggyőzni igyekszik arról, hogy „a zsidók közötti evangéliumi missziót kizárólag olyan keresztény emberek végzik, akik szeretik a zsidóságot. Ezek a zsidókölözés idején kivétel nélkül mentőmunkában buzgókodtak”. Mostanság pedig, teszem hozzá, térítőmunkában buzgókodnak. Ugy szeretik tehát a zsidóságot, hogy — az ismert magyar népdalt idézem — majd megesszik. Végül az a kereszténység szörőstől-bőrőstől magába kebelezzen minden zsidót. A zsidóság azonban, két évezred tapasztalatai bizonyítják, nagyon kemény falat.

ÉRDEKES ÉS TANULSÁGOS LEVELÉT így fejezi be Kádár ur: „A zsidó misszió munkásai nem gyengülnek és apasztnai kíváncsiak a zsidóságot. Ellenkezőleg: az a zsidó ember, aki Jézusban megtalálta az Izraelnek ígért Messiást, tévoa és bizonytalankodó névleges zsidó helyett „igazán izraelitává” lesz. Tökéletesen megértem és nem csodálkozom azon, hogy a zsidó misszióval szemben védekező vagy akár támadó magatartást foglal el az a zsidó, aki mind eddig nem ismerte fel Jézusban az ő személyes megváltóját és Izrael királyát. De egyet nem értek: miért kell a zsidósággal szemben ellenséges indulattal vádolni, igaztalanul lekicsinyelni olyan keresztény embereket, akiket a misszió háládatlan munkájára semmi más nem készíthet, csak az Izrael iránti mélyes szeretet.”

EZZEL SZEMBEN ÉN és velem együtt a legtöbb zsidó úgy véli és vallja, hogy aki zsidó ember Jézusban megtalálta az Izraelnek ígért Messiást és felismerte benne az ő „személyes” megváltóját, származására megmarad ugyan zsidónak, de lélekben megszűnt „igaz izraelitának” lenni. Zsidó ember is méltathatja és méltányolhatja Jézus egyéniségét. Klausner

professzor, a jeruzsálemi héber egyetem híres tanára egész könyvet írt róla, tárgyilagos-ságra és igazságosságra törekve, nagyon érdekes könyvet, de ebben nyomtatékosan kifejti azt is, miért nem fogadhatta és nem fogadhatja el a zsidóság Jézust, „ezt a nagy költőt”, a maga Messiásának. A magyar-zsidó Dénes pedig éppen a köztaláltnak nagy feltűnést keltett zsidó szabadegyetemi előadásában Jézusra élesen megvilágító reflektorfényt vetett, a világtörténelmi alak körvonalaikat bátor megrajzolásával, jelentőségét éreztetve, de távol attól, hogy megváltójának el fogadná. Az „igaz izraelita” még mindig csak várja a maga megváltását, itt a világon, ebben a földi életben, talán még a mi napjainkban...

LEGVÉGÜL: Egy elég hosszú élet közevellen ténybeli megfigyeléseinek és sokrétű tapasztalatainak alapján szembe kell szállnom Kádár Imre íróhársam tudatosan elnéző állításával, mely szerint a misszió „háládatlan” munkájára csak a zsidóság iránti mélyes szeretet készíti a misszionáriusokat. Ez kétségtelenül túlzás. Ifjúságom személyes emlékeire is hivatkozhatom itt. Némelyik régi-módi hittérítő, aki annak idején egy külföldi misszióval való összeköttetésével kérkedett, nemcsak az örök üdvösség ígértével, hanem kézzel inkább fogható földi javakkal is buzgókodott neofiták toborzásán. Tellelt rá egy milikus „alapból”, amely nem feledkezett meg a térítők megélhetésének biztosításáról sem. A kezdetben híres, később már csak hírhedt Róbert bácsi (de genere Feinsilber), aki egy ideig megtévesztően járta Budapestet az önzellen emberbarát szerepét, közben jól megszédítte magát. Mint cinikus perceiben bizalmasainak őszintén megvallotta, a „jutalékból” történt ez, amelyet az igaz utra térített minden egyes lélek után kapott „valahonnan”. Türelmes vagyok, elfogadom azt a mentőgét, hogy ezek „kinövészek voltak”. De vajjon minek nevezem azoknak a katolikus és görögkeleti papoknak eljárását, akik 1944 végén óvóhelyeken, egy-két, esetleg három órai előkészítés után, előre megállapított, nem is nagyon csekély díjért a leggyorsabban megkeresztelték az üldözötteket, a mennyei üdvösséghez ráadásul az ujjonnan megkereszteltéknek a nyilas

terror alól való mentesülést nemcsak ígérve, hanem megtevéstől garantálva is. És hogyan minősítem azoknak magatartását — most protestáns egyházi férfiakról van szó, az egyik cikket is írt az új térítő újságban —, akik példának okáért 300 nem inflációs pengőnek többször megsüregeltetett előzetes lefizetéséhez kötötték azt a boldogságot, hogy a származása miatt üldözött állástalan szegény hivatalnoknő az evangélikusok nevezett térítő tanfolyam áldásaiban részesedhessék. Akárki bármit mond is, ezeket a hivatalos térítőket nemcsak a zsidóság iránt érzett „mélyes szeretet” készítette missziós tevékenységükre. Nyersen meg kell mondanom: a zsidómentés egyáltalában nem jogom a zsidó térítésre is. Őn zellen emberségből kell embereket menteni és nem térítő szándéku hitbuzgóságból. Maga a térítés pedig nem lehet kegyelme. Van talán, aki hivatalának érzi, lelke rajta, de díjazott, esetleg fizeteléses foglalkozást nem csinálhat belőle. Ezt nem lehet elég nyersen megállapítani.

UTÓSZÓ: Nagy Frigyes porosz király voltaképpen nem diadalmas hadjáratai miatt volt nagy uralkodó, hanem a többi között azért is, mert 1740 június 23-án két miniszterének valamely felekezeti ügyben készült beadványára sajátkezűleg ezt írta rá:

— Minden vallást tolerálni kell. Az én államomban mindenki a maga módján üdvözülhet!

Azóta több mint kétszáz esztendő múlt el, de a missziós lelkészek és laikus segítőtársaik még ma sem emelkedtek fel a nagy porosz királynak. Voltaképpen barátságos nemesele hűmánság és bölcsen türelmes álláspontjára.

Munkaszolgálatosok!

Szalai László

Felől érdeklődöm, ki 1919. szeptember 10-én a Magyarországi Vöröskereszt 1942. novemberében. Későbbi tábori száma 292/116 volt. Szíves felvilágosítást háláskan köszönöm és késéssel díjazom. Szalai Jenő, Bp., XIII., Révész-u. 11. Tel.: 200-401.

DEPORTÁLÁS BÓL. VISSZATÉRTEK! KERESEM

Steinbock Imrénét

SZALAI ERZSÉBETET, 40 éves 64

Szalai Jenőné

STEINBOCK ERZSÉBETET, 41 éves. Mindeketőjüket 1941. november 14-én a Teglgyárból hurcolták el Hegyeshalom felé. Szíves felvilágosítást háláskan köszönöm és szívesen díjazom. Szalai Jenő, Budapest, XIII., Révész-u. 11. Telefon: 200-401.

ORION RÁDIÓK TUNGSRAM IZZÓLÁMPÁK

RÁDIÓCSÖVEK

(Zenaszekrények és gramofonlemezok Rádió-service — Villanyszerelés)

HAJÓS RÁDIÓ, VILLAMOSSÁGI ÉS MŰSZAKI VÁLLALAT

BUDAPEST, V., SALLAI IMRE-UTCA 11.

KERESEM

Feldmann Géza

pinéret (1895, Érmihályfalva), 1913 márc. 28-án vitték el Fertőrákosról. Utoljára Mauthausenben beszéltek vele, 1945 áprilisában. Aki további sorsáról tud valamit, könyörgve kérem, értesítse aggodó nővérét: Tóth Józsefné, Budapest, VIII., Bérkocsis-utca 26. földszint 3.

KERESEM FIAMAT,

Engländer Sándort,

szül. 1919 Solt, 1942 szept. 21-én vitték 15. századdal. Tábori szám 21776. Utolsó hír 1913 januárban jött, hogy Budajenov környékén esett fogásba. Azóta semmi hír róla. Nagyon kérem, ki bármit tud róla, értesítse édesanyját: úv. Engländer Lajosné, Bp., VII., Klauzál-utca 16. földszint 6.

KERESEM APÁMAT,

Gottesmann Godelt,

57 éves, szül. Zádnyán, Dachauban szabadult, valaminek BÁTÁMAT,

Gottesmann Hermant,

szül. 1920 Zádnyán. Állítólag esek ketona-ságait szolgált. Aki tud róla, valaminek, értesítse: Gottesmann Jakabot, VI., Király-u. 38., III. emelet 59.

Ki tud

Löwy Pálról,

aki 1927-ben Szentiesen született, Szentendréről Szegedre, majd Auschwitzba deportálták. Felvilágosítást kérem Löwy István, Szenties, Bartha János-u. 10. szám alá feltétlenül küldeni.

BÓRIAK és HALASIAK KI TUD

ROÓZ TIBOR

munkaszolgálatosról (az Arizona-művelő söfför és villanyserelőjéről), aki 1943 júniusban Szentkirályszabadjáról a 10112 századdal került Borba, a Berlin-lagerban mint villanyserelő dolgozott (vöröshajja), majd 1944 októberében Majda látták, azóta nincs hír róla. Onnan állítólag ismét Szentkirályszabadjára s onnan Németországba, majd oroszországi hadifogolytáborba került, több kiaknabólasi munkaszolgálatossal, akik közül néhányan már hazajöttek. Aki tud róla valaminek, értesítse aggodó szüleit: Budapest, XIV., Telepes-utca 1/a, III. 4.

Orosz logságból hazatérték!
KI TUD FÉRJEMRŐL,

Weinberger Ernő-ről

(feltehetően magas), kit 1942 december 26-án a 10865-ös századdal vitték ki az országból. Aki bármit tud róla, vagy századáról, szíveskedjen értesíteni. Külségeit fedezem: Weinberger Ernőné, Berettyóújfalú, Teleki-u. 5.

KERESEM FÉRJEMET,

Morvai Manót

sz. 1889-ben, 1944 nov. elején deportáltak. EGYETLEN FIAMAT,

Morvai György

MUSZOST, sz. 1920-ban. Anyja Weinberger Aranka, kit Mauthausenből az amerikaiak üdülőbe vitték 1945 május 20-25 között. Hátas közönettel kér értesítést: MORVAI Manóné, VII., Péterffy Sándor-u. 24., II. emelet 3.

A zsidó iskola és zsidó nevelés problémái

Az Izraelita Tanítóegyesület és a Mazot nevelésügyi osztálya február 2-án a Pesti Izraelita Hítközség sáputcai dísztermében együttes ülést tartott a zsidó iskola és a zsidó nevelés problémáiról. Ábrányi Aladár elnök bevezető szavai után dr. Zsoldos Jenő leánygimnáziumi igazgató vázolta azokat a nehézségeket, amelyek az iskolák és az ifjúsági mozgalmak helyenként ellentétes nevelési ideológiájából erednek.

Az igen tartalmas és a pedagógus lelkiismeretétől áthatott előadás után előbb dr. Fisch Adolf, majd Gellért Endre tanfelügyelők szóltak hozzá a felvetett problémákhoz. A tanfelügyelők véleménye szerint az előadásban elhangzott nehézségek valóban fennállanak. Pedagógiaiilag helyes megoldás a nevelőknek a mozgalmakhoz való őszinte közeledése. Mindketlen megállapították, hogy a zsidó ifjúsági mozgalmak nélkül zsidóságunk jövőjét elképzelhetlenné látják.

Pásztor József a Mazot ügyvezető igazgatója a zsidó ifjúsági mozgalmak érdemét abban látja, hogy a felszabadulás után megárahagyott zsidó gyermekeket ezek a mozgalmak mentették meg a zsidóságtól való teljes elszakadástól. Véleménye szerint a hibák oka részben az, hogy a nevelők nem kapcsolódtak be teljesen a mozgalmakba. A nevelőknek is szükség van lelki revíziókra, mert nem lehet a mult eszközeivel nevelni a mai ifjúságot. Végül bejelentette, hogy a Mazot 1500 forintos pályázatot hirdet a pedagógusok részére.

Az igen magas nivóju vilához hozzászóltak még a pedagógusok részéről Róna Sándor, Tarkács István és dr. Gonda László. Az ülést befejező hozzászólója Domonkos Miksa, a Pesti Izraelita Hítközség ügyvezetője volt, aki az előjáróság és Stäckler Lajos elnök nevében üdvözölte a megjelent pedagógusokat és biztosította őket arról, hogy a Pesti Izraelita Hítközség mindig igen nagy figyelemmel és szeretettel foglalkozik a pedagógus társadalom problémáival.

*

A Magyar Zsidók Országos Egyesületének Tanítói Szakosztálya az Izraelita Tanítóegyesülettel karöltve pályázatot hirdet a zsidó nevelés és a zsidó iskola problémáiról és megoldásukról szóló mű megírására.

A pályázattal kapcsolatban egyelőre csak a könyv vázlatát és a könyv tetszés szerint kiválasztott fejezeteinek teljesen kidolgozott, legalább 32 usque 40 lapnyi összefüggő szövegét kell benyújtani. A pályázat titkos. A pályamunkához a pályázó nevét, állását és lakáscímét tartalmazó jelzés borítékot kell csatolni.

A pályaműveket 1947 május 15-ig kell eljuttatni az Izraelita Tanítóegyesület elnökségéhez,

Budapest, VII., Wesselényi-u. 44. szám.

A megfelelő pályamunkák legjobbjá 1000 Ft-tal, a második legjobbjá 500 Ft-tal jutalmaztatik. Az ilyen nyertes pályamű az Izraelita Tanítóegyesület tulajdonát képezi és a tanítóegyesület ad majd megbízást egy vagy több pályaműnek a munka végleges kiadására.

A Pesti Izr. Hítközség Szabadegyetemének előadásai

Február 6-án délután 1/2 7 órákor (Sip-u. 12. II. 33.) dr. Róth Ernő „Nemzetiségi kérdés a Talmudban”.

Február 13-án dr. Turóczi-Trostler József: „A Biblia és az európai irodalom.”

Egészség és betegség Palesztinában

Abból az alkalomból, hogy Jámbor Ferenc neves palesztinai hírlapíró, a tel-avivi Mishmar című napilap főmunkálása Budapestre érkezett, a Magyar Cionista Szövetség orvoscsoportja kérésre intézett hozzá, hogy tagjai és egyáltalában az egész budapesti zsidó orvostársadalom előtt tartson előadást Palesztina közegészségügyi helyzetéről.

Jámbor Ferenc egyik vezető újságírója a palesztinai sajtónak és több fontos pozíciót tölt be az épülő ország közéletében. Az Aszefat Hanivcharimnak, a Zsidó Nemzetgyűlésnek tagja, valamint a Hiszdadrut Haovdimnak, az Államános Zsidó Munkásszervezetnek tanácsagja, a palesztinai közéleti problémáknak alapos ismerője február 8-án, szombaton este 1/2 7 órákor az Orvoscsoport, V. Arany János-utca 29. I. em. alatti helyiségében „Egészség és betegség Palesztinában” címmel előadást tart, amelynek keretében ismeretlent fogja az ország közegészségügyi viszonyait, orvos ellátását, valamint az egyetemes és főiskolák és az orvostovábbképzés problémáit, de beszélni fog a palesztinai orvostársadalom szociális problémáiról is.

Erre a rendkívül érdekes előadásra a Magyar Cionista Szövetség orvoscsoportja szívesen látja minden tagtársát és az összes érdeklődő orvosokat, akiknek alkalmuk lesz az előadás után kiegészítő kérdéseket is intézni az előadóhoz.

Oroszországból keresik a Pesti Izr. Hítközség utján (Sip-u. 12. I. 16.)

863 Funk Sándor (József) patikust keresi Funk Richard, volt bécsi lakos, Oroszországból.

869 Goldmann-esaladot, Csokva, Borsod megye, keresi Goldmann Artur, Oroszország.

Emléktábla elhalt mártirjainknak

„Aki az életben a szeretetben egybeforrtak, azok a halálban sem válnak meg.” — mondja a zsolotáros költő. A Fiuárvaház, mely minden célkitűzésével a kegyelet ápolásában találja áldozatos munkáját, mindazoknak a mártiroknak, akik a lezajlott szomorú emlékü történelmi multban a gonoszság és embertelenség áldozatául estek, az újjáépítendő templomnak egyik falát nevük megemlékezésére fordítja. Ennek a hajléknak megszentelt csarnokában fog ékeskedni és fényleni neve mindazoknak, akik vérével szentelték meg a zsidó mult minden lapját. I.e. lehetne-e érdemesebb helyet találni és adni vértanúinknak, mint éppen a Fiuárvaház temploma, ahol a bánatos multnak örök álmát alvó hősei, intenek a jelent élő és jövőjüket formáló, előkészítő árvák felé. Egy hajléknak találjuk meg a vértanukat és a gyilkos mult áldozatát, az árvát. Ez a fal megérdemli a nevet: síratófal, mert így lesz a város szívében egy maradó emléke, ahová örömben és bánatban elzarándokolhatnak az ismeretlen tájakon elszórtan pihenők jelképes sírjához. „Ausz li leolan”, jel legyen ez mindörökké, jel nekünk és jel utódainknak, jel arra, hogy sohasem felejjük el azokat, akik életüket értünk áldozták.

Szent kötelességüket róhatják le azok, akik tovább is itt maradnak, de azok is, kik családi okok miatt elhagyták ez földet. Csak ha e megörökléssel leköltük a kegyeletet hálát az öröklévalóságba költözöttekkel szemben, indulhatunk lelki nyugalommal oda, ahová boldogulásunk megalapozása minket szőlít. Szól ezen üzenetünk különösen a vidéki zsidósághoz, ahol nincsen alkalom így maradó emléke megrendezésére, ahol elpusztult templom és temető egyaránt. De e síratófalon keresztül oldhatjuk meg a külföldön élők is itteni halottaikkal fennálló és soha el nem muló tartozásukat. E falon elhelyezett emléktáblán a megadott „Jahrzeit” elhalálozási napon kigyulladt az emlékmű és 24 óráig hirdeti fényével a mártír nevét. Tegyük eleget az áldozatokkal szemben fennálló kötelességünknek és lépünk érintkezésbe a Fiuárvaházzal: VII., Vilma királyné-ut 25-27. Tel. 221-207. D. A.

KERESEM

Spiegel Jenőt

szül. 1913 Budapest, Musz. 109/221 nál szolgált. Utoljára Pádhajzinán látták. Értesítést kér: dr. Ungár Lipót ügyvéd, Bp., Jókai-ter 3.

Egyedülálló, intelligens, jólkult URÚ KISEBB HAZTARTÁS VEZETÉSÉT VÁLLALNA, vagy anyahelyettesnek menne, vidékre „Megbízható” jellegre a házhoz.

HOGY TÖRTÉNT?

LIII.

Augusztus — a krízisek hónapja

Aug. 18-án, az esti órákban Stern, Petőt és Wilhelmét, valamint családtagjaikat a svábhegyi Gestapo emberei elfogták, a Svábhegyre hurcolták és onnan az új folyamán a pestvidéki törvényszéknek német kézen levő fogházába kerültek. Kihallgatásuk csak jelentéktelen körülményekre terjedt ki és az elfogottak nem tudták, hogy letartóztatásuk tulajdonképpen miért történt. Ugyanebben az órában a sorok írója a svábhegyi magyar Gestapo delegátusát kereste és nem kellett különösebb fantázia ahhoz, hogy a két akció között összefüggést keressenek. Másnap, 19-én (szombaton) délelőtt Stern, Wilhelmét és családtagjaikat a kormányzó erélyes közbelépésére szabadonbocsátották és ugyanakkor közölték, hogy a következő hétfőn, 21-én, Petőt is szabadon fogják engedni. Amikor 19-én a déli órákban Stern Samu lakásán felkerestem, egyben fekvő, lázasan találtam a szemmel láthatóan még az elmúlt izgalmas éjszaka balása alatt volt. Legközelebbi családtagjai voltak körülötte. Amikor beszélgetés közben ismételtén felvetődött, hogy miért történt a letartóztatás, a Tanács elnöke meggyőződéssel bizonygatja, hogy a Freudiger-féle utazás volt az elfogatás oka.

Egyébb feltevések

Azota valószínűbb és más feltevés is merült fel és pedig az, hogy a Tanács vezetősége ne lehessen résen a deportálás megkezdésekor. Az erre való szándékot még fokozhatta a feltűnést keltő csillagmentesítés, amelynek egész rendszerét nem helyeselték a németek, terveikbe ütközött. Hiszen így a Tanács elnöksége feltűnés nélkül menekülhetett volna az illegálitáshoz és a föld alól irányíthatta volna az ügyeket. De mindez csak kombináció. A tény az, hogy Stern Samu elfogatásának okát a meghatározottabban a Freudiger-féle utazás jelölte meg.

Dr. Pető Ernőt külön kezelték, a svéd követtségnek egy írását találták meg nála, ami miatt bántalmazták is. Kihallgatása során faggatták, hogy minő kapcsolata van a kormányzóval, honnan ismeri őt a kormányzó és hangsúlyozták, hogy csak kormányzói utasításra helyezték szabadlábra. Amikor augusztus 21-én Petőt a Gestapo fogházából kiengedték, egyúttal utasítást adtak, hogy a Tanács tagjainak, valamint a Tanács hivatalában működő fizetéses és nemfizetéses alkalmazottaknak névsorát sürgősen állítsák össze és juttassák fel a svábhegyi Kommandóhoz. Mind,

ez súlyos fenyegetések között történt.

A budapesti deportálás menetrendje

A Gestaponak ez a rendelkezése a deportálás megkezdését jelentette. A Tanács elkészítette a listát, amely a szervezetében dolgozó több mint 1000 személy nevét tartalmazta, de nem véve tudomást a célról és naivitást színelve, listán szereplők lakcímét nem tüntették fel. Egy napi szünet következett, amit az érdekeltek százai lélekzefolytatva figyeltek. Augusztus 24-én lejött a parancs, hogy a lakcímeiket is fel kell tüntetni a jegyzéken. Imár nem lehetett kétség, hogy mire készül. Ugyanaznap Ferenczy Petőnek és Wilhelmének megmondotta, hogy Eichmann utasítása szerint előszörban a Tanács tagjait és a Tanács szervezetében működő tisztviselőket kellene hozzátartozóikkal együtt deportálni. Ugyanekkor Ferenczy megmutatta a menetrendet is, amelyben kidolgozták, hogy a főváros egyes területeiről melyik környékből közszécsébe szállítják ki a sárgacsillagos házak lakóit és az egyes közszécsékből mikor teszik be őket a deportáló vonatba. A deportálás augusztus 27-től szeptember 18-ig tartott volna.

Mindebből kiszivárgott valami a nép közé, a pánikhangulat, a tömeglebbolya sűrűsödő borzadály óráról-órára fokozódott. Már-már alig lehetett normálisan gondolkodó emberrel találkozni. Lassan majdnem mindenkin a végső kétségbeesés kezdődött urrá lenni és ki apatikusan, ki örületen várta a végzetet.

Augusztus 26-a, a krízis napja

Igy közeledtünk a krízis leg-súlyosabb napjához, augusztus 26. szombatjához. Már a kora reggeli órákban telefoni parancs érkezett, hogy a Tanács és tanácsai tisztviselő névsora lakcímük feltüntetése mellett órákon belül feltétlenül sent legyen a Svábhegyen. Dr. R. E. ügyvéd, a hatósággal érintkező csoport egyik tagja, vitte fel a jegyzéket a Gestaponak és ez az aktus nyilván a deportálás közvetlen bekövetkezését jelentette. A Tanács vezetősége a remény és kétségbeesés között vergődött... Nem tudta, vajjon Ferenczy meg fogja tartani-e a szavát, vajjon ura lesz-e a helyzetnek és ura tud-e lenni a zsákmányokra vágó és vérszomjas csendőrség felett, amely az utolsó hetekben ismét tömegesen özönlött Budapestre, s akik vég-eredményben cinkosul és bűntársul voltak. Mindenesetre meg-

tették a lehető intézkedéseket és a délelőtti órákban sent voltak a Várban. E sorok írója, Mester államtitkárt alarmírozta, aki a kabinetiroda főnökevel volt közvetlen érintkezésben.

Tömegek a Sip utcában

A délelőtti folyamán ezren és ezren tödultak a siputcai székházba, hogy valamit megludjanak abból, ami mindannyiunk

számára a végzetet, vagy a menekülést jelentette. Sokan arra is gondoltak, hogyha a deportálás híre komoly formát önt, öngyilkosok lesznek, vagy elröszelnek látják azt a kockázatos pillanatot, mikor ki kell szökniük a csillagos házból és megpróbálnak keresztény papokkal elrejtőzni. A délelőtti folyamán nagyobb csoport verődött össze a siputcai székház III-ik emeletén — és minthogy a tanács tagok nagy része nem volt ott — benyomultak az elnöki szobába s ott izgalmas atmoszférában rögtönzött ülést tartottak. Szinte megisméltődött a dr. Varga által júniusban vezetett demonstráció. Erős kifakadások hangzottak el az inté-

Ez év őszén jelenik meg

RÉVAI KÉTKOTETES LEXIKONA

Az első, teljes, egyetemes magyar lexikon, amely számot ad az élet és a tudomány sorsdöntő változásairól.

Terjedelme: 1300 oldal, 70.000 címszó.

Másfélezer képpel, száz műmelléklettel, számtalan újszerű táblázattal.

Külön értéke: a világ új arculatát ábrázoló gazdag térképanyag.

Félszáznál több neves tudós és fró közreműködésével szerkeszti

JUHÁSZ VILMOS

Két hatalmas kötet egészvászonkötésben.

Előfizetési ára 200 forint (részleteire is).

Megjelenés után 250 forint

Kérjen ismertetőt az alanti szelvény felhasználásával.

RÉVAI LEXIKONA KIADÓHIVATALÁNAK,
BUDAPEST, V., VADÁSZ-UTCA 16. SZÁM.
Szíveskedjenek díjmentesen megküldeni címemre
RÉVAI KÉTKOTETES LEXIKONA ismertetését.

Név:

Foglalkozás:

Pontos lakcím:
(Szíveskedjék a szelvényrészt kitöltve hozzánk beküldeni.)

RÉVAI IRODALMI INTÉZET, BUDAPEST, V., VADÁSZ-U. 16.

zöbízottság ellen, amely a fel-
szólalók szerint tanácstalanul
hagyja őket és felhasználják az
alkalmat, hogy szövetségük,
hogy a Tanács vezetősége éppen
néhány nappal azelőtt csillagta-
lanságot szerzett magának és
ezért kivételzetlenné volt tekin-
tendő, szembenállva a bélyege-
sek nagy tömegével. A Tanács
vezetősége délutáni 2 óra tájban
jött be az épületbe. Eppen Fe-
renczytől jöttek és közölték,
hogy a deportálási hírek alap-
talanok, a helyzet nem rosszabb,
mint egy-két nappal vagy egy-
két héttel azelőtt volt. A való-
ságban aznap délelőtt tudták
meg, hogy Horthy Weessenma-
yernek átadta a deportálási
megtagadó jegyzéket és ezzel
megerősödöttnek látták a kor-
mányzó ellenállását. A jegyzék
folytán Eichmann egy embere
azonnal elrepült Berlinbe, hogy
Himmlertől további utasítást
kapjon. A sürgönyváltás a kül-
ügyminisztériumba jött meg.
Himmler hozzájárult a deportá-
lás elhagyásához. Dr. Móór
külgügyminiszteri tanácsos és
Székely-Molnár Zsigmond, aki a
belügyminisztériumban ezidőben
a zsidóügyeket intézte, közölték
ezt Petővel és Wilhelmmel. (Fe-
renczy vallomása szerint Himmler
válasza augusztus 28-án ér-
kezett meg.)

Az éjszaka

De a megnyugtató hírekből
csak nagyon kevés szívargott ki
a zsidó tömegek közé. Ez a
szombat a fővárosi zsidóság első
komoly, valószínűleg ható megráz-
kódítása volt. Sokan — ismer-
ve a vidéki példákat — össze-
csomagolták cökmökjüket, elő-
készítették hátizsákjukat, egyes
házakban az ellenállásra házőr-
séget szerveztek, ha a csendőr-
ség meglátádná őket. Nagyon
sokan nem aludtak ezen az éj-
szakán és virrasztottak, mint
annyszor Izrael történetének
sötét éjszakáiban.

A másnap

Másnap gyönyörű nyári nap
virradt fel. A meleg sugarak el-
űrasztották a fővárost és Buda-
pest zsidósága, amikor a hivata-
los kimenőóra elérkezett, ki-
tört a börtöneiből, szitta a le-
vegőt, örült és csodálkozott,
hogy a deportálás nem indult
meg. „Ő itt maradt és él”. Így
bukott meg az augusztusi depor-
tálási kísérlet és a fővárosi zsi-
dók megmentésére a második
menet is sikerrel végződött.

MUNKÁCSI ERNŐ

HOGY TÖRTÉNT?

cikksorozatunk érdekesítő
folytatásait, amelyek 1944
szeptemberi és októberi ese-
mények drámai leírásáról
szólnak, a cikkek könyvbe
való összefoglalásában kap-
hatják meg olvasóink. A
könyv egyszerre fog megje-
leni magyarul és Newyork-
ban angol nyelven. A magyar
könyvre előjegyzést átvessz a
kiadóhivatal.

Az ifju Lincoln

Élete, rengeteg harca és küz-
delme elevenedik meg azon
a nagyvonalú filmalkotáson,
amely Robert Sherwood ismert
és joggal népszerű regényéből
készült. Az életrajz-irodalom
után az életrajz-filmekre is sor
kerül, ami azt bizonyítja, hogy
a közönség érdeklődése a na-
gyok karrierjének alakulása és
ennek kulisszatitkai irányában
már csökken. Amit a fantázia
képzelt, az itt vizuálisan, csak-
nem valóságosan érzékelhető.
Ami pedig ennek a filmnek a
„témáját” illeti, nem is választ-
hatlak volna mozgalmasabb,
érdekesebb életű, a nagy töme-
gekhez közelebb álló, igazibb
személyt, mint Amerika nagy
elnökének szabadsághőssé ma-
gasztosult alakját. Látnuk az el-
indulást, a bátort kezdeteit, ami-
kor „érvek” helyett még ököl-
rel küzd meg az igazáért, de
mégsem hagyja, hogy a nyers
erőszak győzzön a gyengék föl-
ött. Ez az igazságérzet vezet
végig élete további útján, pedig
még csak ezek után kell hatal-
mas harcokat vívnia az elnyo-
mús szellemé, a maradiság, a
rabszolgatartás rendszere és a
szabadság levegőjétől riadozók
ellen. Felejthetetlen az a szó-
párbaj, amit ellenfelével asszó-
zik végig a szenátorválasztá-
son. Itt esik szó a rabszolgák
felszabadításáról, ennek az em-
bertelen rendszernek az előlé-
séről. A másik jelölt szükségtel-
lennek és károsnak itéli a „vál-
toztatást”, minden maradjon a
régiben, hiszen senki sem kí-
vánhatja, hogy a néger egyen-
rangú legyen a fehér emberrel.
Ez végül odafajulna, hogy pá-
rul kellene választania... Lin-
coln ekkor mondja egyik leg-
felfutóbb beszédét, amely-
ben kikelt a buta, vak és indo-
kolatlan fajteória, a faji elnyo-
mús, bizonyos népek alacso-
nyabbrendűű való lesüllyesz-
tése ellen. Hiszen, ha ti ma né-
ger veszedelmet emlegettek —
dörögte — és emiatt ragaszkod-
tok a rabszolgasors fenntartá-
sához, holnap ugyanezt foghat-
játok reá a katolikusokra, a zsi-
dókra, vagy más vallásukra.
Mert a négernek ellen való küz-
delem éppen olyan, mintha eze-
ket nem akarnátok elismerni
magatokkal egyenrangúnak...
Mennyire elkelt volna nekünk
az ilyen bátor, a nyersségig
szókimondó, gerinces férfi ab-
ban a későbbi korban, amikor
ezerszeres erővel megvalósult
mindaz, amit Lincoln még mint
elképzelhetlent, mint abszura
valamit emlegetett! A maga ide-
jében ő győzött, nem a „faj-
védők”. Megszűnt a rabszola-
ság, megkezdődött a szabad élet,
a bátort kezdeményezés, az Unió
hatalmas fellendülése és abban
az egyenrangú polgárok legtel-
esebb szabadsága. Az ifju Lin-
coln a csillagok felé ívelő pá-
lyáin diadalmasan, de az or-
szág gondjának és a maga fe-
lősségérzetének nyomasztó su-
lvával a vállán vonult a Pe-
hér Háza. Amig ifjúkorától és
falujától ezt a nagy utat meg-

teszi, egyetlen pillanatig sem
szűnik meg a demokrácia, az
emberi egyenlőség és a szabad-
ság jellemző himnuszát zengeni,
s ezeket a magaslatos eszméket
a maga személyében megvalósi-
tani, majd úgy, ahogy a hatal-
ma nőtt: a falu, a város, egyik
és másik országrész, végül az
egész haza népével megvalósi-
tálni. Raymond Massey egyszer-
ű eszközökkel, mégis igazán
mesterien állítja elénk az ifju,
majd férfikora teljében levő
Lincoln példatáradon és sugár-
zóban nemes alakját. Annaira
bítható, hiteles és valószínű ez
az alakítás, olyan természetes,
erélyes és ellágyuló, fauvar és
jókedélyű, bátor és fontolgató,
harcos és lírai, amilyen csak a
nagy cinók lehetett. Az új fil-
met pénteken este a Royal
Apolló mutatja be diszladás
keretében. (—y.)

Órát, ékszer

legelőcsöbön

Klein Lászlónál
Dob-utca 19

UTAZIK?

Bárundók, retikülök, aktatáskák és
mindenféle díszműtárak, nagyban és
kicsinyben. Krausz Géza, Budapest,
VIII., Rákóczi-ut 13. udvarban.

Héber könyvek, Talesz, T'filin

vétel, eladás, javítás.

Jahoz it-tábla készítését vállalom.
MEISELS KÖNYVKERESKEDŐ,
VII., Dob-utca 13.

Engländer sütőde

új, áépitve üzembn

Alkalmi rendelést vállal
Új telefonszáma: 380-757.
Karácsny Sándor-utca 1.
Teleki-lér sarok.
Orli, macsz árúitó hely.

Edény, üveg, porcellán

háztartási cikkek vétele és eladása

Uj világ bolt

Népszínház-utca 22. Szombattartó.

Művészi siremlékek

nagy választékban

BOROS JOZSEF
Dob-utca 2. Tel. 227-668.

Egészégének és lábadozóknak

legkitünőbb rituális ellátást nyújt

Dr. ERNST SZAHATÓR:UM

Alkalmán-utca 4., III. 9

Telefon: 125-068.

Nyilatkozat

Író vagyok nem politikus. Ha
szerzői eset akarok tartani,
az előadás színhelyét semleges
helyet, a Zenei-művészeti Főis-
kola nagytermét, vagy valami-
lyik színházat választom s nem
egy politikai szövetség párthe-
lyiségét. Ezért nagyon megte-
pett, amikor ismerőseimtől ar-
ról értesültem, hogy a Magyar
Zsidók Országos Társadalmi
Szövetsége meghívókat küldött
szét, amelyeken én, mint előadó
volnam felhívva. Mi történt
itt? Az, hogy az előadásra en-
gem senki fel nem kért, műsor-
anyagot ezért senkinek nem is
adtam, tudtom és engedélyem
nélkül hirdettek nevemből
szerzői eset. — a zsidó közön-
ség felé; A nem zsidó iro-
dalombarátokat invitáló hirlap-
közleményben azonban már el-
felejtették a nevemet közölni.
Ebből azt kell következtetnem,
hogy nem irodalmi, hanem po-
litikai célokból tüntették fel
nevemet csak a zsidók felé. Ez
ellen a játék ellen tiltakozom.

Gervai Sándor

MEGJELENT

„Darkenu”

LEGUJABB SZÁMA.

Kapható: a MERKÁZBAN,
Király-utca 26. Aguda közp.-iroda.

GYERMEKÁGY,
GYERMEKJUTOR, VICÁnál
SZÁNKÓ Nagyalföldi Szabó-utca 50.
Király-utca sarok.

A pontos, megbízható

„DAVAJ” BOY-vállalat

mindent elintéz — (Ejtel-nappal)
Óráként 8 Ft

Király-utca 21. Telefon: 226-893

Végh

turdőszoba-
berendező,

29

Ferenc-lert.

Papir, írószer

üzleti könyvek, kartotékok, váltó
lejárati és alkalmazzott nyilatka-
lati könyvek.

Weinberger és Fejénnél
IV., Deák-tér 6. (Anker-palota)

MINDENNYEM SZÓNYEG

vétel-eladás, UNGAR. Király-n 16
és Rákóczi-ut 42.

Tiltakozás a magyar zsidóság megrágalmazása ellen

A Mazot Bethlen-téri tagozata és a Bethlen-téri templomkörzet legutóbbi tartott taggyűlésén **Koranyi József** körzeti elnök megnyitóbeszédében bírálta azokat, akik a zsidóságnak a szenvedés idején létrejött egységét megbontják. Elmondotta, hogy a napokban egy küldöttség jelent meg a kormányzatnál, amely a magyar zsidóság ellen rágalmozó kijelentéseket tett. Ennek nem szabad többé megtörténnie. A cél a zsidó egység megteremtése s az, hogy a zsidó tömegek ne kegyelemkényeeren éljenek. A Mazot Bethlen-téri tagozata például elhatározta, hogy a maga erejéből Purimkor 100 elhagyott zsidó gyermeket teljesen felruház.

Felkai Jenő, a körzet vezetője ismertette a Bethlen-téri templomkörzet munkáját. A templomot rendbehozták, jóléti akciókat indítottak, s a közeli napokban a „Csikágó-ban” élő zsidó gyermekek között 100 pár cipőt fognak kiosztani. Hangsúlyozta, hogy a Mazot nem pénz, hanem munkát kér tagjaitól. Tiltakozott a Balogh állomatkárnál jelentkező úgynevezett „zsidó ellenzék” akciónak ellenében.

Domonkos Miksa ügyvezető megállapította, hogy ebben a körzetben nem felülről kinevezett vezetőség intézi az ügyeket. Az előtte szóló kijelentésére reflektálva, megjegyezte, szomorú jelenség, hogy azok az úgynevezett zsidók, akik most hirtelen kedvet kaptak ahhoz, hogy vezető szerepet vállalja-

nak a zsidó közéletben, a hatalom elérése érdekében denuncióznak. Ezek az emberek az újjáépítésben nem vettek részt. Személyében nem akar senkit megbántani, de súlyos igazságokat mondhatunk. — folytatta. Rámutatott arra, hogy a térítés munkája; a Jó Pásztor tevékenysége, fokozza az antiszemitizmust. Féltelemtelen életet akar a Magyarországon élő zsidók részére, s azt a jogot, hogy azok, akik Palesztinában akarnak letelepedni, oda kivándorolhassanak. Beszédét a közönség nagy tapsal fogadta.

Stöckler Lajos, a Pesti Izr. Hitközség elnöke felszólalásában hangsúlyozta, hogy az a bizonytalan helyzet, amelyben még ma is élünk, kötelezi a vezetőket arra, hogy a tömegeket figyelmeztessék, a közelmúltra. Vannak, akik előtt szokatlannak tetszik az, hogy a hitközség vezetői állandóan érintkeznek a zsidó tömegekkel. Ez régen nem volt szokásban. Ma már azonban elmúltak azok az idők, amikor zárt ajtók mögött lehetett politizálni. Nem azért szólalt most fel, hogy agitáljon, hanem, hogy figyelmeztesse a zsidó tömegeket az aknamunka veszélyeire, amelyet bizonyos körök folytatnak a zsidó érdekek ellen. Mindenki láthatja, hogy a fasizmus által lerombolt zsidó intézmények ma már újból állanak és eredményesen működnek. A denunciók rágalmaira válaszulva kijelentette, hogy a zsidóság nem elkülönülni akar, hanem olyan

egységet megteremtteni, amely egyben önvédelmet is jelent az esetleges támadások ellen. S nem lehet árulás az a politika, amelyet ő már ismeretett a magyar kormányval és amelyet az egész világ zsidósága támogat. Azok, akik ma a zsidóság igazi érdekeit ellen áskálódva kilétselnek, a veszély idején távol maradtak. Ezek ellen harcolni és küzdeni fogunk. — fejezte be nagyhatású felszólalását Stöckler Lajos.

Ezután Felkai Jenő a következő határozati javaslatot olvasta fel:

A Mazot Bethlen-téri tagozata és a Bethlen-téri templomkörzet január 26-i taggyűlésén egyhangúlag a következő határozatot hozta: 1. Szólítsa fel a körzet vezetősége azon tagjait, akik a legutóbbi, a zsidóság elleni összeesküvésben részt vettek, hogy tisztázásukról önként mondjanak le. Ellenkező esetben zárja ki tagjai közül. 2. A P. I. H. vezetősége szüntessen be a legutóbbi események után minden tárgyalást az úgynevezett ellenzékkel, mert a velük való tárgyalással csak sajátmagukat becsülik le és támaszkodják a körzetek mai demokratikus vezetőire, kik becsületes munkájukat mindenkor az össz-zsidóság érdekeit nézik és erről a felszabadulás óta kétségtelen bizonyosságot tettek. 3. Kérje a P. I. H. elnökségét, sürgősen hívja össze a körzetvezetői értekezletet, hogy az összes budapesti körzetek ez ügyben való egységes állásfoglalása kidomborodjék.

Dr. Pásztor József, a Mazot ügyvezető igazgatója beszédében, utalva az elhangzott egyik

Kiss József versre, megállapította, hogy nem csak lélekben, hanem társadalmi szempontból is szabadok akarunk lenni. Ezt azonban csak úgy érhetjük el, ha először magunkat felszabadítjuk. Szélszékas magatartást tanúsító akarnokok nem lehetnek a zsidóság vezetői, valamint az sem, aki Gömböst, Imrédyt, Kolosváry-Borcsát dicsőítette lapjában. A zsidó tömegeknek tudniuk kell, hogy Stöckler Lajos volt az, aki nem szökött meg a legveszélyesebb órában sem. A zsidó tömegek, reméli, megtalálják annak a módját, hogy ezért hálájukat lerójják. Dr. Pásztor József lenék helyesléssel kísért beszéde után

Dr. Schwartz Benjámint, a Bethlen-téri templom rabbiját szólalt fel. Nem gétlőban. — mondotta, — hanem siralomházban voltunk mi. A gétlőban annakidején valamiféle zsidó kultúra, zsidó élet fejlődött ki. A deszka-palánkok mögött azonban nem voltak élettelen-

Már RÉSZLETRE is kaplató

RÁDÍÓ, CSILLÁR

Kristály rádióházban

Király-utca 59/b.

(Zeneakadémiával szemben)

Szabadulás

Irt: György Endre

Engem a német kalodába zárt be a sors arra az időre, amíg a véresszemű brávók rabolnak, gyilkolnak, öldökölnek és üzik az embert, mint a jószágot széles ez Európában. De éppen a közelmúlton olvas-tam el a pesti gétlő hiteles történetét, mert tudni akartam, hogyan tiportak itthonmaradt testvéreim testén-lelkén az elnyomók. Meg akartam ismerni szenvedéseiket, bánatukat és gyászukat. És, ha a szó, a nyomtatott betű nem is tudja talán teljes hűségében visszaadni azoknak a napoknak, óráknak és perceknek szűperegését, amelyeknek mind-egyikében ezer és ezer halál leselkedett azokra az csendő férgre, akik valaha büszkén vallották magukat Budapest lakosságához tartozandóknak, — akkor sokat, tudni sokat mond el a látszólag száraz, de valójában puszkapor-feszültségű adathalmaz. Nekem elég volt az akkori hangulat elképzeléséhez, érzékeléséhez, a felszabadulás mámorító pillanatának utólagos átlézéséhez a szerző végszava.

Az a néhány seblében odavetelt ceruzavonás, amely az ő akkori személyes élményeinek megörökítője akart lenni. A vakondok a földalatti üregekből kitértek a föld felszínére. A napfénybe, a világosságra. Sirtak, könnyeztek, kacagtak, össze-vissza rohángásztak, egymást ölegették, örjöngtek és csomagoltak. El innen! — kiáltoztak és futottak rongyokba burkolt semmisségeikkel — a vagyonukkal! — hová? Az ismeretlenbe, régi otthonaik felé, amelyekről azt sem tudták, áll-e még, a szabadságba...

*

En ismerem ezt a bolondító, március idusai érzést, amikor egyszerre csak elmúlik az ember feje fölül a halálveszedelem, amikor a melléről lekerül a mázsás kő és az elnyomott pária ismét hinni, bizni kezd. Olyan ez, mint a tavasz fuvalata a zöldülő erdőben, ahol jársz-kelsz, a föld megteleik friss levegővel, a fák, a levelek, a páfrányok, a fű illatával, a föld szagával, az újjáéledés, a Természet újjászületésének zsongító zenéjével. Még a sötét erdőben, bánatos és szonorikus hangulatban, de hirtelenjében felvillan a sűrű-

ség és a bokrok között a nap pásztája, amely világít, utat mutat. Elszáll a félelem, mert te most már holibizonyossággal tudod, hogy nem fogsz eltevedni. A zord tél így vedlik át tavasszá, a szél sipja nem azokat a vad szólamokat fújja, hanem az ifjuság, a szabadság lágy zengését. Szinte a magam bőrén érzem, mit jelenthetett a gétlő-kapu kitérülésének pillanata. Hiszen én ugyanezt éltem át Theresienstadtban, amikor az osztrák szoldateszka keserű emléktől idézgető kaszányában (amely mindig is inkább lehetett a császárt szolgáló ifjak börtöne, mint katonák otthona), elordította magát valaki: Jönnek az oroszok! Minden tilalom ellenére az ablakokhoz tödültünk és pillanatok alatt „megszálltunk” minden kis szabad rést, hogy láthassuk a nagy csodát: a Vörös Hadsereg dühöngő bevonulását az akkor már cseh városkába, amelyet a náciok deportáltak központjává avattak. Uchahosszat már a fellelkesült fogadóbizottságok, cseh és szlovák színekkel díszített amelyek oly rejtélyes módon ezrel kerültek egyszerűen fel-színre), öltöztet ifjak és leányok hullámzottak fel és alá.

Lesték-várták az előfutárak bevonulását. Daloltak, éljenek, a felszabadítókat és nagy marsalljukat éltették. Csupa tűz, lelkesedés és izgalom volt az egész város, ahová még éppen idejében kísérték el maradvány foglyaikat a német öldökök. Pokoli tervük az volt, hogy így egyaráson könnyebben végezhetnek velünk; de szerencsére közbeszólt a történelem, amely az események alakulását másképpen akarta. A Theresienstadti hangulat hasonlított valami majálishoz. Az alkalmi fogadóbizottságok izgalma rájuk is átragadt, alig tudták türtőztetni magukat ott az ablakokban. A legszívesebben talán leugráltunk volna, hogy együtt meneteljünk a hullámozó tömeggel, sétálkáljunk a borzalmakat átél, szűk utcákon, mint a korzón. Amikor türelmetlenségünk elérte tetőfokát és a testünk kazánját feszítő nyugalanság-gőz csaknem explodált, az „utunkba” méltóságteljes lassúsággal begördült az első vöröslobogós szovjet-tank és utána a többi száz meg száz, a rajtuk ülő katonák seregével! Csattanó, faldalakat rengető és egetverő diadalfordulásban törtünk ki! Isten küldte őket! Megszabadultunk! Életben maradtunk! Ujra em-

ségek, csak azért zsúfoltak oda össze bennünket, hogy ha elérkezik a perc, akkor lemeszáróljanak. Meltatta a P. I. H. iskolának nevelőmunkáját és a zsidó egység megteremtésének szükségességét hangsúlyozta. A pap nem avatkozik a politikai küzdelmekbe, de kötelessége fi-

gyelmeztetni híveit a helyes gondolkodásra, hogy azokat a személyeket tiszteljék meg bizalmukkal, akik igazán és őszintén zsidók voltak és maradtak.

A nagy tapssal fogadott beszéd után Korányi József elnök zárószavaival az ülés véget ért.

Zsidó Világkongresszus Magyarországi Képviselői

(Budapest, V., Wekerle Sándor-u. 7.)

Az alant felsorolt személyek részére külföldről levél, vagy üzenet érkezett. Kérünk mindenkit, aki nevezettéről felvilágosítást adhat, közölje azt hivatalunkkal (V., Wekerle Sándor-u. 7. Tel.: 186-000) szombatheti és vasárnap kivételével, délelőtti 9-1 óra között.

A címzett neve, külföldről megadott lakás cím.

Reif Artur, anyja Angéla.
Altmann Sámuelné.
Cohen Erzsébet.
Tóth Imréné, Klein Regina, szül. Pressnitz.
Umaniné, Meichel Róza, Hajós-utca 20.
Spitzer Hermann, 1875.
Schneekendorf Mates, 1912.
Dr. Petresz Anatol, 45 éves, Győr-utca 4.
Ragó Imréné, Stein Eszter, szül. 1901, Varsó.
Fleschner Renée, szül. Nagykanizsa 1911.
Báthlyné, Singer Irma, Sopron.
Schwartz László, 1908 Budapest.
Davidovits Mendel, 1913 Kaposvár.
Halász Ernő, szül. 1898, Görgény.
Winter Ernő.
Kohn Adolfiné, Lienenberg József, Király-u. 80. emelet.
Hoffmann Klári, szül. 1923, Bpest.
Vay Ádám-u. 3.
Friedmann Edéné, Hoffmann Magda.
Rothblum Ignác, 42 éves.
Rech Emma, szül. Csátr, anyja: Meisel.
Liebmann Géza, szül. 1896, Dolny-Stéb.
Dr. Nagyokl Miklós, Budapest, Akácia-utca 5.

Dreier Somlóné, szül. Kovács, Budapest, Molnár-utca.
Szabó Artur, Gődöllő.
Dr. Krumer Margit, Szentendre.
Asiel Józsefné, Eskenai Erna, Pécs, szül. 1897.
Nádel Lea.
Szentő Jenőné, Füge-utca 6.
Fisler István, Mestor-utca 53.
Káldor Kautmann Ignác, Wekerle Sándor-utca.
Dr. Östereicher Miksa, Budapest.
Kohn Eva, 21 éves.
Strasser Richard.
Goldstein Parkasné, Murányi-u. 23.
Meisels Salomon.
Neumann Ernő, 21 éves, szül. Bécs.
Lezkovits Ilzik, Moise és Bryna.
Polarsch Béla, Jászódsza.
Stern Árpád.
Geseg Sára.
Indig Sára.
Lengyel József, szül. 1918 Budapest, XI., Bercsényi-u. 9.
Klein Zsolt, 58 éves, szül. Bencsida, Szamosújvár.
Biro Ferenc, Bécs.
Schwarzné, Művez Jolán, Bpest, Iskola-u. 30.
Löwi, budai pékmeester családja.

berek vagyunk! Hazamegyünk! Hazra, haza azokhoz, akikről eltűntek és akik talán szintén élnek!

Nem lehet elmondani, szavakkal kifejezni, tőlük visszaidélni azt az érzést! Megszűnt a fáradtságunk, elcsigázottságunk, mint ahogy a porsem röpken el butorral, asztalról, ha reafujunk. Elfelejtettük a györelmeket és a sorvasztó gyalogmenetek során tett fogadkozásainkat, s hajlandók lettünk volna azonnal az apostolok szerén nekivágni a hazafelé vezető útnak. Mint a csikók úgy ficáinkoltunk. Menni, menni, halogatás, nélkül, azonnal. És alig tudtuk kívánni a pillanatot, amikor a sor reánk került.

*

A valóságos felszabadulást megelőzően részem volt a műfelszabadulás drámai élményében is. Szászországból ütközött az SS-Mannok Csehország felé. Emitt már fenyegetően közelkedtek a szövetséges csapatok. Azt remélték, hogy ott még meghosszabbíthatják életüket, aminek fenntartásához ugylátszik okvetlen szükség volt reánk zsidókra is. Magukkal „mentettek” bennünket Uközben valamitől megrémültek, hirtre jött, hogy a szövetségesek valahol, igen kö-

zel a nyomunkban járnak. Csak látták volna azt a gyors átvédést, amit a halálfejes rémek csináltak. Nincs az a Fregoli, aki az átváltozó művészetnek ezt a tökéletességét produkálja. A kis koffernek mélyéről előkerültek az ott „véletlenül” meghuzódó polgári ruhadarabok, kalapok, cipők és az előbb még fegyveres SS tagjai pillanatok alatt mint békés polgárok szándékoztak folytatni utjukat. Puskáikat, katonai felszerelési tárgyaikat szétdobálták az erdőben, belehajigálták a folyóba. Majd elénk álltak és sürri pislogatások, meg szemforgatások, sőt egyesek könyvek között böcsenatunkért esedeztek. Tudhatjuk, hogy ők parancsra cselekedtek, soha nem akartak rosszat, mindig is szerették a zsidót és ha véletlenül valami hibát mégis elkövettek volna, ne haragudjunk, elvégre ők is emberek. Olyan szép volt, hogy nem is lehetett igaz! A „Häftling” csak dörzsölgette a szemét. Ébren van-e, vagy álmodik? De, ha álmodik volna, csakhamar önludatra ébredt, mert a győztes szövetséges seregek valamelyik szomszédos városnál kis időre megtorpantak, lehát „visza az erdőbe”, az SS-bárányok ismét magukra öltölték a farkasbőrű...

Szocializmus és cionizmus

Dr. Dénes Béla előadása a Mazot Női Osztályának kulturdélutánján

A Magyar Zsidók Országos Egyesülete Női Osztályának január hó 30-ai kulturdélutánján nagyszámu hallgatóság előtt dr. Dénes Béla, a szocialistacionisták magyarországi frakciójának elnöke tartott előadást „Szocializmus és cionizmus” címen. Visszapillantást vetve a küzdelmes multira, vázolta a mai zsidó lélek kialakulását.

A zsidósághoz a szocializmus egészen közel állt mindig — mondotta, — hiszen a zsidó nép születése szociális forradalom volt s később, a szétszórtság ezredei alatt is, a zsidó állandóan fizikailag is érzékelt az elnyomatást, az uralkodóosztályok kényétől-kedvétől való függést. Ez azután pozitív és negatív módon hatott a zsidókra. Negatívum a zsidók jelentős részénél a lelki élet zűlltsága, bizonyos állandó feszültség s elszakadás földtől és természettől. Pozitívum, hogy a zsidóság en masse mindig tudta, hogy harcolni és küzdeni kell egy jobb és igazságosabb társadalomért. S nemcsak elméletben tudta ezt, hanem a gyakorlatban is. A cionizmus visszatérést jelent a zsidósághoz olyan értelemben, hogy a cionisták az egyedüliek, akik tudják, hogy a zsidókérdés végső megoldása csak akkor követhet be, ha a zsidók kiélhetik a maguk természetes életfunkcióit. Erre pedig csakis saját hazájukban kerülhet sor. A Zsidó Állam erkölcsi s politikai kisugárzása erősíti és védelmezi az asszimiláns zsidót is. Szocializmus és cionizmus nem ellentétesek, ellenkezőleg a zsidó csak akkor harcolhat minden fenntartás nélkül az előző szocialista társadalomért, ha saját hazájában, a saját osztályproblémáit oldja meg.

A nagy hatást tett előadást az elnöklő dr. Szemere Samundé köszönte meg, kiemelve dr. Dénes Bélának a cionista-szocialista gondolat terjesztéséért és megvalósulásáért kifejtett jelentőségét, sokoldalú és fáradhatatlan munkásságát és a magávalragadó előadásban megnyilatkozó átfogó tárgyi tudást és ragyogó dialektikát. Szilas Frida, az ismert költő az üldözöttség sötét éveiben keletkeztet jósátszerű költeményeiből adott elő. A költői erővel érzékeltetett látomások, a jelenlévők lelkében visszahangzó lázongó érzések és a drámai előadásmód hatásaként percekig ünnepelték a költőnőt. S. Vermes Lilly zongoraművész Schumann- és Chopin-műveket játszott elmélyedő, művészi tolmacsolással szólaltatta meg e nagyokat. A játékok az áhítatos csendben figyelő közönség hosszantartó tapssal köszönte meg.

A Női Osztály legközelebbi kulturdélutánját február 13-án

17. (Zek, Andrassy-ut 81.) Vészi Endre, a kiváló költő, a Népszava főmunkatársa Pásztor Béláról, a deportációból vissza nem tért fiatal nagy tehetségről tart ismertető előadást. Pásztor Béla verseit Ascher Oszkár szavalja.

ÉRTESÍTÉS

Az Országos Bikur Cholim Betegeket Gyógyító Egyesület saját üzemében megnyitotta rituális, diétás kórházát székházában, VI., Dessewffy-utca 23. szám alatt. A főváros területén levő kórházakban és klinikákon fekvő betegek, akik rituális ételre tartanak igényt, jeltessék ezt egyesületünknek írásban vagy telefonon (129-237) a betegség megnevezésével, hogy az ennek megfelelő diétát elláthassuk. Az ételmezt díjtalanul nyújtjuk.

A Bikur Cholim Vezetősége.

VENDEGLŐ,

kávéházi berendezések, székek, asztalok olcsón. Tel.: 139-274. Népszínház-utca 31.

Hívjon! Jöjjön!

Veszek aranyértékű forintért: szőnyeg, porcellán, irógépet, régi-gepet, férfi és női ruhákat, perzsa kabátot, fényképezőgépet, festményeket

Gerstl-Majorosi

VIII., Eszterházy-utca 17. (Sándor-utca sarokánál). T.: 133-077.

Az Ujpesti Izraelita Hitközség

a fasiszta és nyilas dúlás idején rombadöntött temploma Ujpesten újépítéssel kapcsolatban módot kíván nyújtani hitestvéreinknek

elhalt és elhurcolt hozzátartozói emlékének megörökítésére.

Az újépítendő templomot szíves önkéntes adakozatok látják el, mely adakozók feliratukkal örökítenek meg az elhalt vagy elhurcolt hozzátartozó kegyelme emléket

A Hitközség mai anyagi viszonyai nem teszik lehetővé, hogy az adakozók a Hitközség költségén készülőnek. Ezért Hitközségünk felhívja azon hitestvéreinket, akik hozzátartozóik kegyelme emléket a templomablakok művészi felírataiban is meg akarják örökíteni, hogy ezen szándékukat a Hitközség irodájában (Ujpest, Beniczky-u. 8.) 1947 március 1-ig jelentsek be. Egy ablak két csajd emléket örökítheti meg. Egy ablak művészi rajzos és feliratos elkészítésének előrelátható költsége 2.200 forint, mely összegnek 50%-a jelentkezősénél, 50%-a kivételéssénel fizetendő.

Hirek Palesztináról

London: taktikai időhúzás Palesztina: a brit katonaság befolyásának növekedése a kormányzásban

Mig Londonban a hónapokon keresztül nagy politikai hírveréssel előkészített Palesztina-konferencia egy lépéssel sem viszi előbbre a problémák megoldását, addig Palesztinában a mind nagyobb befolyásra szert tevő katonai tényezők egyre tarthatatlanabbá teszik a helyzetet és már eleve megakadályozni igyekeznek mindenféle kibontakozást. Londonban — amint már jeleztük — az eredeti tervtől eltérően csupán mult hétfőn nyitották meg az angol-arab Palesztina-értekezletet. A konferencia azonban mindössze egy órát ülésezett. A palesztinai arab főtanács képviselője — a Muftitól kapott utasítás szerint — bejelentette, hogy a palesztinai arabság semmilyen körülmények között sem egyezne bele az Ország felosztásába. Követelik a lakosság jelenlegi arányát tekintve nevű palesztinai állam megalakítását és a zsidó bevándorlás teljes megszüntetését. E bejelentés után a konferenciát elnapolták, „hogy a brit delegáció megfelelően tanulmányozhassa az arab álláspontot”. Közben a Londonban tartózkodó J. A. Excutiva Ben Gurion vezetésével tárgyaló Bevinnel, Pénteken ismét megnyitották a konferenciát. A rövid ülés keretében Bevin ismertette Anglia nehéz helyzetét a kérdés eldöntésénél, mert az időközi tárgyalások bebizonyították, hogy a zsidó és arab álláspont összeegyeztethetetlen. Egyelőre a külügyminiszter nem mutatta meg a kivezető utat. Ehelyett ismét elnapolták a konferenciát, „hogy az arab kiküldöttek megfelelően tanulmányozhassák” Bevin helyzetismertetését. Nem kétséges, hogy itt az angol kormány olyan manőveréről van szó, amelyet a konferenciát közvetlenül megelőző hetekben sikeresen leplezett különböző megoldási tervekre való sejtelmes máltsókkal. Most azonban mind világosabbnak tűnik az angol kormánynak azon szándéka, hogy a két palesztinai nép követeléseit egymással szemben kiéjtásva, diktatórikus módon hajtsa végre olyan „megoldást”, amely elsősorban a palesztinai angol érdekek biztosítását célozza. Hogy a Palesztina felé érdeklődést mutató egyéb hatalmak, valamint a két érdekelt nép milyen nemzetközi beavatkozással büszkölhetik meg a brit kormánynak ezt a legújabb kísérletét — a jövő fogja megmutatni, valószínűleg az Uno közreműködésével.

Fejtegetéseink helyességére lehet következtetni a palesztinai események alakulásából is. Ismeretes, hogy a magyarországi származású Dov Gruner halálraítélése után az Irgun

csoportjai két angol személyiséget raboltak el tusként. A fő-kormányzó 48 órási ultimátumot adott át a zsidó vezetőknek: amennyiben ez alatt az idő alatt a két angol nem kerül elő, Palesztina bizonyos területein kihirdetik a hadiállapotot és katonai kormányzást vezetnek be. Közben mindenesetre felfüggesztették a halálosítélet végrehajtását. Az Irgun a két angolnak visszaadta szabadságát. Ennek ellenére: Gruner ítéletét nem változtatták meg és amikor a sorokat írjuk, Palesztina két főrablójára kér kegyelmet a fő-kormányzótól, mert Gruner maga nem hajlandó aláírni a kegyelmi kérvényt, amelyet legkésőbb február 3-ig kellett benyújtani. Bár az ultimátum követeléseit teljesítették, a fő-kormányzó azóta újabb erőlyes intézkedéseket hozott.

Rendelkezésre jegyzéket adtak át a Jewish Agency vezetőinek. A jegyzék hétnapos határidőt ad az Ország zsidó lakossága számára, hogy a katonai szervekkel a teljes együttműködést kiépíthessék a terroristák felszámolására. A jegyzék külön nem szól az ultimátum el nem fogadása esetén élethetlő megtorló intézkedésekről, de nyilvánvalóan a korábban fenyegetésképpen már bejelentett katonai megszállásra gondol. A rendelkezésnek nagyobb nyomtatékot adandó, elrendelték a palesztinai angol polgári lakosság evakuálását. Angol nők és gyermekek első negyvenes csoportja máris elhagyta repülőgépen Palesztinát. A Jisuv felháborodása az evakuáló rendelettel kapcsolatban határtalan. A Jewish Agency vezetői bejelentették a kormánynak, hogy szavatosságot vállalnak minden, a zsidó lakoságnál elhelyezett angol nő és gyermek életéért. Jellemző a helyzetre, hogy az U. S. A. kormánya palesztinai képviselőjének küldött utasításában feleslegesnek minősített minden evakuáló intézkedést a több ezer amerikai polgárt illetően.

Az ultimátum következményei pillanatnyilag még beláthatatlanok, nem kétséges azonban, hogy az angol kormány egyik politikai elképzelésének megvalósításáról van szó. E terv célul tűzte ki a zsidó lakosság polgárháborúba keverését, melyet indokolni lehetne az egész világ előtt a zsidó követelések elfogadhatatlanságát egyrészt, másrészt a nagyszámú angol hadsereg létjogosultságát Palesztinában.

Fogsorok Fogpótlások

MŰFOGAK, KORONÁK, HIDAK
Acél Imre fogász

VII., Erzsébet-kürt 10 II. emelet.
A Cionista Szövetség Helytartó fogmunkáinak készítője.

Palesztinai vita az angol parlamentben. Sulyos támadások a kormány ellen

A palesztinai eseményekkel kapcsolatban — Churchill kérésére — az alsóház Palesztina-vitát rendezett. A konzervatív párt igen éles támadást intézett a Labour kormány ellen annak Palesztina-politikája miatt. A BBC politikai tudóstója szerint „ez volt a konzervatívak legsikerültebb koncentrikus támadása a kormány ellen.” Igen jellemző e támadások hangja. Vádolták a kormánnyt, mert mindeddig nem tudott rendet teremteni Palesztinában — erőlyes politikai vonalvezetés hiányában. Érdekes, a felszólalók nem azt kifogásolták a kormány magatartásában, hogy politikája következtében többszáz ezer ember szunnyad még most is táborokban, menekülők ezrei zsúfolódnak össze Cyprus szigetén, — a tá-

madások azért érték a kormánnyt, mert nem tudta megakadályozni angol katonák megkorbaésoztatását, az angol tekintély megesorbulását, az angol katonaság alulmaradását a terroristákkal szemben. A konzervatívok még mindig a Kipling-i angol főlény jegyében elképzelhetetlennek érzik, hogy egy „gyarmaton” nem az történik amit a felsőbbrendű angol diktál és a „benszülöttök” szembeszállnak a békét és kultúrát hozó angol katonasággal és hivatalnok gárdával. Ezt a presztige-sérlemlét nem boesátják meg az angol Török és a munkás kormánynak és inkább azt követelik, az adott helyzetben vonják vissza az angol katonaságot Palesztinából és a mandátumot boesássa Anglia az Uno rendelkezésére. Érdekes, arra senki sem kíváncsi:

miért nem találják meg a csapatokat a terroristákat?

Pedig jó lenne ezt a kérdést is megvizsgálni. A kérdés igen jogosult, mert a háború idején az Intelligence Service együtt működött a most terroristáknak mondott szervezetekkel. — Dr. Jámor Ferenc a Keren Hadsereg megbízásából Budapesten tartózkodó palesztinai újságíró mondotta ezt a napokban tartott sajtókonferencián — és így nagyon jól ismeri a szervezeteket és személyeket. Egyáltalában elképzelhető-e, hogy a modern hírszerző hálózattal rendelkező angol hadsereg sohasem csinál egy „jó fogást” és mindig csak békés falvakat vesz körül, kutat át — és kellemtelenkedik. A szemlélőben mándinkább erősödik az érzés: az angolok nem is akarják

közrekeríteni a terroristákat. És bizonyára tudják miért. Minél több terrorista robbanás történik Palesztinában, annál jogosultabb a nagy létszámú hadsereg palesztinai tartózkodása. A brit hadsereg állandó erősítéseket kap és 100.000 főről hamarosan 150.000 főre emelkedett. Bevin egy évvel ezelőtt azt mondotta, ha 100.000 zsidót beengedne Palesztinába, úgy újabb brit divíziót kellene odavezényelni. Nos az újabb divízió — ki tudja milyen céllal — már megérkezett, de hol van a bevándorlást váró 100.000 zsidó? Németországi lágerekben, vagy legjobb esetben Cyprus szigetén internáló táborba zártan.

Az arab-zsidó együttműködés Hgajan. tiltakozása a kormány-politikája ellen

Az angol kormány palesztinai politikájára fényt derít a palesztinai arab-zsidó együttműködés ligájának tiltakozó nagygylülése is. Mig az angol hadsereg állítólag azért tartózkodik az országban, hogy a nyugalmat biztosítsa, addig egészen nyugodtan tűrik, hogy arab szélsőségek egyre-másra gyilkolják le azokat a mérsékeltabb arab elemeket, akik az arab-zsidó együttműködés hívei. E politikai gyilkosságok száma egyre növekszik. Az angolok ezen a téren semilyen intézkedés megtételére nem hajlandók, ellenkezőleg támadják azt a Jamal Musseint, aki mint a Mufti rokona, nyíltan a gyilkosok oldalán áll. Mintha az angolok most szívesebben barátokoznának annak a Muftinak a köreivel, akiről a Nürnbergi per alatt derült ki, hogy — dokumentumokkal igazolhatóan — állandóan Jeruzsálem és Tel-Aviv bombázását követelte a német kormánynál. A Husszeini család angol támogatása nyilvánvaló és egyik fő célja az arab-zsidó barátság kialakulásának megakadályo-

zása. Ennek ellenére a barátoknak egyre több jele mutatkozik. A haifai olajfinomítóknak a zsidó és arab munkások együttes sztrájkja léptek a bér-emelés kiharcolására. A Tel-Aviv-i zsidó középiskolákban egységes módszerrel bevezették az arab nyelvet és arab ismeretek tanítását. (GELLERT)

Amerikába akar utazni? Ugy az átadó üzletének üzemének

eladását
FELLNER PETER
gyorsan intéri
Szt. István-krt. 30.
(Marx-térnél)
Új telefon: 129-792.

Művészi siremlékek

EICHBAUM MÓR és FIA,
V., Rudolf-tér 3. (Margit híd)

Gép- és gyorsíró- vagy férfit

többéves gyakorlati és
36 kézirással

terez szombattartó cég.

Kézirással írt részletes ajánlatot
„Lehetőleg 16 számoló” jelűre a
Balogh hirdetőbe, Szent István-
körút 0. kérünk.

JAHRZEIT- TÁBLA

készítést olcsón elvállalom.
UNGÁR MÓR, Király-utca 17.
Kapu alatt vagy I. emelet 4.

Férfiruhákért,

örömköngért, fehérneműért, szőnye-
gért, záloglágyért, egész háztartá-
sért legjobbat ízel

GRÜN, saját üzletem

részére.
Népszínház-utca 20. Hívásra jön.
Telefon: 135-082

Ágytoll és pelyv

nagy választékban legjobban és
legolcsóbban:

GEIZLER-nél Thököly-ut 14.

(Keletivel szemben.)

ODULÉS, PIHENÉS, GYÓGYULÁS

a magassági helyen fekvő

Noémi penzióban

Elsőrendű orth. ellátás. Mérsékelt
árak. Folyóvizet, étkeztetést,
egészséges szobák.
Felső-utca 11. Telefon: 161-812.

Fenákel Jónásné

orth. kóser baromfi- és halüzlete

VII., Dob-utca 18.

Naponta friss baromfi és halak.

Macosz előjegyzés

eszközölhető

Kohn és Erbszt

kóser mézártszék
és baromfi üzletében,

ahol frissvágású baromfi, marhahús,
felvágottak, margarin, olaj
ÁLLANDÓAN KAPHATÓ.
Mátyás-u. 5.

Mit hoz Önnek az 1947/48. év?

Hirtelen asztrológus mindenre ki-
terjedő horoszkopját elkészíti pontos
születési dátum és 10 Ft be-
küldése ellen, postán is. Fogad-
egész nap. ALBERTI ASZTROLO-
GUS, V., Csáky-utca 11. I. em. 11.

Kántor, előimádkozó, metsző

vidéki elhelyezkedés céljából
jelentkezhet az Országos Irodánál:
VII., Sip-utca 12.

A Mazot újpesti tagozata

legutóbb tartott ülésén diszel-
nökké dr. Földes Istvánt, a
Pesti Izraelita Hitközség Uj-
pestről származó elnökhelyette-
sét választották meg. A veze-
lés tagjai: egyházi elnök: dr.
Murányi Miklós, elnök: Kaposi
Ernő, ügy. elnök: Radics Ti-
bor, alelnökök: Grosz József
és Benedek Jenőné, titkár:
Kollmann György, jegyző: Szent-
irmai György, pénztáros: Ádám
Tibor, ellenőr: Weisz Ede, ház-
nagy: Zátory Ignác, ügyész: dr.
Marosi Jenő.

*

A Mazot újpesti tagozata feb-
ruár 1-én, szombaton este tar-
totta első műsoros estjét. Az es-
tet dr. Földes István, az újpesti
Mazot diszelnöke nyitotta meg.
Mint régi újpesti emlékeztet
meg arról az időről, mikor Uj-
peszben megalakult a Venetianer
Kör a zsidó kultúra ápolására.

A Mazotnak — mondotta —
egyesíteni kell magában a mai
újpesti zsidóság minden rétegét.
Ma cionistának és nem cionis-
tának, orthodoxnak és neológ-
nak együtt kell dolgoznia a
zsidó jövődől, a zsidó kultu-
ráért és mindnyájunk közös
céljért, a Zsidó Államért. A
függellen, önálló zsidó állam
nemcsak a területén élő, hanem
az itt maradó zsidóság érdekei-
nek is legfőbb öre és a megúj-
uló zsidó kultúrának főforrása
lesz. Ezért egyesíti magában a
Mazot mind a cionista, mind a
nem cionista zsidóságot, mert
ma minden pozitív zsidónak
egy táborban kell szolgálni a
zsidó jövőt. Az újpesti zsidóság
nagy multra tekinthet vissza a
zsidó kultúra és közösségi élet
szolgálatában. Erre gondolva,
de a megváltozott idők szelle-
mében kell a megmaradt újpesti
zsidóknak dolgozniuk új életük
kiépítésében

Dr. Murányi Miklós

A kievi 62/4, 7, 8, 9. táborokban vannak

Lusztig Sándor 1910 Hatvan,
Benjamin István 1910 Budapest,
Klauzál-u. (sapkás)
Náthanson Zoltán 1911 Kolozyvár
(asztalos).

Ciklot Adolf 1907 Marosvásárhely,
Lázár Viktor 1920 Szatmár,
Schwarcz Zoltán 1915 Szatmár,
Stefán Arnold 1903 Bp., Dob-u. 53.
Dr. Sáfár Ferenc 1889 Debrecen,
Szent Anna-utca.

Deutsch Mária 1908 Nyírcsád,
Welsz Zoltán 1916 Érmihályfalva,
Sifmann Bernát, Hajduböszörmény,
Klein János 1906 Debrecen, Károly-
vásár-tér 31.

Groszberger Géza 1911 Nyírbátor,
Dr. Burger István 1911 Budapest,
Teller László 1922 Debrecen, Sze-
pesség-u. 31.

Lövi István 1920 Debrecen, Zsák-
utca 3.

Ehrenstein Izák 1914 Debrecen,
József k-u. 63

Roth Ernő 1921 Érmihályfalva,
Löbl József 1912 Pörvej (Románia).
Véres László 1912 Nagybánya,
Hoffmann Dezső 1910 Pápa, Kista-
lud-u.

Strassburger Mór, Bekécsaba.
Sándor Miklós 1916 Kolozyvár,
Lövi Vilmos, Miskolc,
Deutsch Lajos, Kőbánya,
Haber József, Bedrogeresztur,
Fried Hermann, Nyírbögyes,
Klein Sámuel, Nyírdzs.
Grosz Vilmos, Kisváda.

Érdeklődni lehet a fentiekről a
Magyar Vöröskereszt rádiószolgálatá-
nál: Budapest, V., Személynök-utca
21/23. I. emelet.

REBENWURZL

orth. kóser szalámi és konzervárak üzeme

Gyár és üzlet: Kazinczy-utca 41.

Fiókházlet: Laudon-utca 3.

Zsirjegyeket beváltjuk

AUTÓ-
PORTAL-
BÚTOR-
ABLAK-

WÁGNER
Kazinczy-u. 9.
Tel.: 221-675

Weisz Mór

sütőde és cukrászda
Budapest, Dob-u. 22

Pékárak, cukrászsütemények,
békebeli minőségben
Alkalmi rendelést vállal

Gyapjút
Nyulbőrt
Pézsmát
Nyersbőrt

HERSCH JENŐ
legmagasabb árban vásárol
Somogyi Béla-ut 9.
Telefon: 427-082.

Árva gyermeket

ÖRÖKBE FOGADOK: Dob-utca 46/b
II. emelet 3

Házvezetőnőnek

vagy elárulónőnek menne, négy
nyelvet beszélő urú,
Jókai-u. 40. Endrei Margit.

Hajfestés,

nideg-meleg

tartóshullám

HAJMUNKAK — PEDIKÜR
Renezsénel, Csengery-utca 84.

Pályázati hirdetmény

A Jászberényi Izr. Hitközség
Emlékmű Bizottsága

pályázatot hirdet

a templomban elhelyezendő,
Jászberényből elhurcolt és el-
pusztított hittestvéreinek emléké-
megőrző

emlékmű tervezésére.

Pályázati díjak: I. díj 600 Ft,
II. díj 400 Ft.

Pályázati határidő február 28.

A pályázattal kapcsolatos fel-
világosítások a bizottság elnö-
kénél (Lengyel Imre, Jászbe-
rény) szerezhetők be.

Egyben felkérjük mindazo-
kat, akiknek hozzátartozóit vagy
ismerőseit a jászberényi gettó-
val hurcoltak el 1944 június
hó végén Monorra, illetőleg
Auschwitzba és ezideig vissza
nem tértek, neveiket sürgősen
közöljék.

A Jászberényi Izr. Hitközség
Emlékmű Bizottságával.

Uj kézikocsit honnét végy? Bajnok-utca 34

TALESZ, T'FILIN

mezei, cselez, megile és leber
könyvek, VÉTEL, ELADÁS, JAVÍTÁS
Jahrzeitlábla készítését vállalom.
UNGÁR MÓR, Király-utca 17.
kapu alatt vagy I. emelet 4

Kádár Miklós

színházi szerző

a legmagasabb értékű ember, a
legjobb férj, sógor, rokon az
üldözöttség áldozataként. 16-
degségen, 41 éves korában
elhunyt. A rákaskereszturi
bűnök sűrűjében élnek azok
átma.

Kádár Miklósné

PÁSZTOR MARGIT

aki végigszenvetle a deportá-
lás minden borzalmát, a
legjobb gyermek, testvér és
rokon volt, nem lért a cionis-
tái szívvel-ízzel-lelkkel magában,
értékes férje elvételét,
Nagyváradon önként a la-
lába menekett. Soha nem
múló szeretettel gyászolják
emlékét Pásztor József, Fusch-
né Pásztor Rózi testvére,
Pásztor Józsefné sógora,
Váradi György unokatestvére és
rokonai.

H I R E K

Előfizetőink figyelmébe!

Azon előfizetőink részére, akiknek előfizetése lejárt, e számunkhoz

postafutárképzésként, befizetési lapot mellékelünk, hogy ennek felhasználásával az előfizetésüket megújítani szíveskedjenek, nehogy a lap további küldésében fennakadás álljon be.

Uj Élet
kiadóhivatala

— **Hittközség és eionizmus:** Domonkos Miksa előadása. A Szocialista-Cionisták (Ichud-Mapáj) Pártja február 10-iki pártnapján (Fürst Sándor-utca 21/b., Zsidó Kulturház, d. u. 6 óra) Domonkos Miksa: „Hittközség és eionizmus” címmel ad elő.

— **A budai hittközség III. kulturmatinéja.** Vasárnap délelőtti tartotta III. kulturmatinéját a Budai Izr. Hittközség a zsigmondutcai tanácssteremben, amelyet — a rendkívüli hideg ellenére — zsúfolásig megtöltött a közönség. Sós Endre kultur-előjáró bevezetőjében Pach Zsigmond Pál tudományos munkásságát méltatta. Ezután Pach Zsigmond Pál tanár a magyar történelmi antiszemitizmus jelenségeit vizsgálta — marxista szemszögből. Róbert Mária egy régi Kiss Arnold-írást, Demény Éva pedig Gordon-verseket mondott el nagy sikerrel. Sik Olga, az Operaház tagja, jiddis dalokat énekelt Koltai Ferenc zongorakísérelével. A zárszót Székely Dezső alelnök mondotta, aki a budai zsidó kultúrélet fejlődéséről beszélt és tolmácsolta Sós Endrénél a magasnívójú budai matiné megrendezéséért az előjáróság elismerését.

— **Nagy érdeklődés a Bethlen-téri Templomegyesület műsoros délutánja iránt.** A Bethlen-téri Templomegyesület és a VII. Kerületi Izraelita Négyzet szász elhagyott gyermek purim felruházására február hó 9-én műsoros kulturmatinét rendez. Kiváló művészek egész sorát sikerült megnyerni a jótékony cél előmozdítása érdekében. Kadosa Pál, a Zeneművészeti Főiskola tanára, Rella Gabriella és Fehér Pál, az Operaház tagjai, Adler Marien énekművésznő biztosítják a komoly művészetet. A vidám részben Heltai és Keleti, a Royal-Varieté művészei, Krémer Ági gyermek-előadó művész és Rodolfo Iluzionista bűvész lépnek fel a bevezető a körzet rabbija, dr. Schwarz Benjámin mondja. Konferál László Béla, a Medgyaszay Színház tagja, Zongorán kísérték Varga Pál, az Operaház karnagyja, E. Bárn Stefánia zenetanár és Forrai Vera zongoraművész. Az egyházi énekművészeket Schürmácher Zoltán főkantor szíjaltatja meg. A rendkívül magas és nagy sikerűnek ígérkező művészeti esemény iránt óriási érdeklődés mutatkozik.

— **A színházi élet.** „Somér Jász-ral” templom „Márjag” műgyelete február 2-án, vasárnap délután tartotta újjáalakuló közgyűlését, amelyen felelősködtek Krammer Márk és elnök, és Eber Jenő, a templom elnöke. A közgyűlés után Klein Mózes rabbi rendezésében jóslókerült kulturdel-

A Magyar Zsidók Országos Egyesületének közleményei:

A Magyar Zsidók Országos Egyesületének hivatalos helyisége Andrassy-ut 8. alatt, a volt

Fészek-kávéházban van. (Telefon: 424-734.) Hivatalos órák: hétköznapiokon d. u. 3-6 óráig.

A MAZOT legközelebbi ülése:

Február 9-én, vasárnap délután 5 órakor az óbudai Mazot tagozatának ülése III., Zichy-u. 9. alatt. Előadó: Salamon Mihály, a Magyar Cionista Szövetség elnöke.

Február 10-én, hétfőn délután 4 órakor a VI. kerületi taggyűlése Andrassy-ut 81. alatt. Előadó: dr. Váradi Jenő, a Mazot főtitkára.

Február 11-én, kedden délután 4 órakor a Mazot V. kerületi

tagozatának ülése Szent István-körút 1. alatt. Előadó: dr. Pásztor József.

Február 12-én, szerdán délután 4 órakor a Mazot VII. B. tagozatának ülése Sip-u. 12. alatt. Előadó: dr. Rácz Zoltán.

Február 13-án, csütörtökön délután 4 órakor a Mazot Női Szakosztályának ülése Andrassy-ut 81. alatt. Előadó: Vészi Endre, Ascher Oszkár szaval.

ülést rendeztek. A kitűnő műsor Kárdos Jdön alelnök beszédével zárult.

— **AZ OMIKE Kiss József matinéjének műsora.** Az OMIKE mint már jeleztük, február hó 16-án, vasárnap délelőtti 11 órakor megismétli legutóbbi nagysikerű Kiss József-emlék-ünnepének műsorát. A bevétel mártírhálált halt írók özvegyeinek megsegítésére szolgál. A kultuszminiszter ingyen bocsátotta rendelkezésre a Zeneakadémia nagyszínházát és a szereplők is ingyen működnek közre s így az egész bevétel a nemességnek jut. Bevezetőt mond Bodrogh Pál, Fellépnek: Szép Ernő, Bortos Gyula, Gellért Lajos, Palotai Erzsébet, Tordai Judit, Róbert Mária, Ürmösy Anikó, Kálmán Oszkár, Rella Gabriella, Szentkár Dezső. Jegyek a Zeneakadémián és a Koncertinél kaphatók.

— **Az Országos Békur Cholim Betegeket Gyógyító Egyesület (VI., Dessewffy u. 23.),** mely a főváros összes kórházaiban és klinikáin fekvő rituális ellátásra igényt tartó szegénysorsú betegeket, beleértve a diétára szorulókat is, saját kezelésé alatt álló, székházában létesített konyhájáról minőségileg kifogástalanul elkészített, orvosi étrend szerinti étellel bőségesen és kielégítően díjtalanul ellátja, a megértő zsidó társadalomhoz fordul, kérve, hogy az egyesület finansziális keretét jóval meghaladó, jelentékeny üzemi költségeihez rendszeres havi támogatással hozzájáruljon. Vidéki hűltetvéreket főleg arra kéri, hogy természetbeni juttatásokkal támogassa az egyesület szociális munkáját és legyen segítségére, hogy a nagyszámú betegek zavartalan ellátását a súlyos viszonyok ellenére is biztosíthassa. Postaesek szám: 12.458. Telefonszám: 129-237.

— **Eljegyzés.** Róth Dezső és Spitzer Ágnes jegyesek.

— **Emlékezés Pap Károlyra.** Csütörtökön este a Belvárosi-kávéház különterében írók, művészek, Pap Károly barátai és tisztelői gyűltek össze, hogy a nagy zsidó író emlékét idézzék kegyelettel. Pap Károly életéről és műveiről beszéltek:

Bóka László, Pap Károlyné, Remenyik Zsigmond, Turóczy-Trostler József, Komlós Aladár, Gervai Sándor, Vihar Béla, Zsoldos László, Fodor József-né. A visszaemlékezések abban a teremben hangzottak el, ahol Pap Károly regényeit írta.

— **Borochow-kör,** VIII. ker. csoportjának előadása 9-én, vasárnap délután 5 órakor, Fürst Sándor-utca 21/b.

Százszázalékig megbízható kar, iri-leány ELADÓKNEK vagy BIZALMI ALLÁSBA elhelyezkedne. „Jó előadó” jellegre a kiadóba.

FELVESZEK

napi 1 óra reggeli, könnyű elfoglaltságra embert. VII., Sip-u. 5. III. 2.

Fehérneműjavítást,

harisnya stoppolást szakszerűen, olcsón vállalkoz. Wesselényi-u. 37. földszint 3. GLUCK

Jómegejelenésű

sokoldalú, 37 éves, magas FIATAL EMBER

benősülne

nagyobb vállalatba, Musz özevegy-nél, gyermek nem akadály. „Megalapozott kíváncsi és lelki” jellegre Blochhoz, Bajcsy-Zsilinszky-ut 33.

Egészséges, iparigazolvánnyal rendelkező kereskedő vagyok

keresek hozzáilló, jólszituált URIASSZONYT, 35 éves korig, kit feleségül vennék.

„Boldogság 65” jellegre a kiadóba.

Férjhezmennek

intelligens, rendes, 50-es, URIEMBERHEZ.

Gyönyörű lakásom van,

gyermektelen, jómódú asszony vagyok. „Boldog élet” jellegre.

Férjhezmenne musz özevegye

intelligens, keresettel bíró urhoz, harmennyolctól negyvenháromig. Lehet iparos is. Lakásom, üzletem van. „Lehet vidéki, 32” jellegre a kiadóba

Fővárosban önálló üzlettel és szépen berendezett lakással rendelkezem,

férjhezmennek

40-55 év körüli, intelligens, kereskedelmi érdekekkel és némi tőkével rendelkező urhoz, aki munka- és élettársam lenne. Vidéki is lehet. „Belsőülés” jellegre a kiadóba.

Jómegejelenésű, szolid, vidéki 44 éves, középtermékű kereskedő, 30 ezer értékű ingatlanmal, hasonló körülményű üzlet, esetleg

élettársat

keres. „Természetes és praktikus” jellegre a kiadóba

Házasság céljából

megismerkednék komoly, intelligens uriemberrel,

30-36-ig. „Paróka” jel. a kiadóba.

Biztossegizmenclaju üzv. urinó megismerkedne

házasság céljából

ötven-hatvan év közötti, nyarancsak biztos egzisztenciával rendelkező nőről, kivül közös erővel a jövőben boldogságot kívánunk. „Kimonált üzletasszony” jellegre a kiadóba

Fővárosi üzletelhelyiségbe 40-50 év körüli

kereskedő

női tőkével

benősülhet

vagy nagyobb tőkével betárolhat. 3-4-5-6 levelek. „Ágilis” címmel a kiadóba.

Szerény otthonnal

RENDELKEZŐ, intelligens, 60 év körüli

férjet keresek

Jelleg: „40 éves nő” a kiadóba.

47 éves, önálló iparos

hozzáilló nő ismeretséget keresi

házasság céljából

„Lakással rendelkez” jellegre a kiadóba.

Egyedülálló, független, 62 éves, jómegejelenésű, korrekt uriember, textiltüszköszéggel, megismerkedne

házasság céljából

hozzáilló urinóval, kinek lakása és önálló foglalkozása van. „Megbízható 46” jel. a kiadóba.

Orvostanhallgató,

34 éves, III-40 éves

nősülne,

úgy, hogy továbbtanulhasson vagy benősülne. Jelleg: „Medikus” a kiadóba.

Existenciával rendelkező

úgy. URIASSZONYT, 40-50 év közötti komoly ur ismeretséget keresi

házasság céljából

„Jó kedély” jellegre a kiadóba.

Musz özevegye

vagyok, 35 éves.

férjhezmennek

jóbb iparhoz vagy kereskedőbe, 40-45 éves kisfiának apja lenne lehetőleg vidékre. Válasz: „Jó feleség” jellegre a kiadóba.

Nagy vállalat,

magas jövedelmű, 34 éves,
jómegjelenésű

főtisztviselője,

25-26 éves, csinos, lehetőleg
zeneértő

házastársat keres,

aki önállósításhoz segitene.
Fényképes válaszokat vidékről
is. „Információképes” jelígre
a kiadóba.

Önálló, CSINOS VARRÓNÓ,
iparrendelővel, főbérleti lakással,
nagy elfoglaltsága miatt ozonon
keres házias egzisztenciával
rendelkező

élettársat

felelősen uriember szeméjében,
45-50-ig. „Szorgalmas” jelígre a
kiadóba.

Főbérleti lakással

biztos megélhetéssel rendelkező
urienberök. Ki lenne

megértő élettárs

foglalkozással bíró, jómegjelenésű,
özvegy uriaszszony, aki ugyan-
olyan megértő, jó feleség lenne,
50-60-ig. „Külsős” szimpátia”
jelígre a kiadóba.

Szombattartó

43 éves, egyedülálló

benősülne

7000 forinttal rendelkezik. vagy
akinek kivándorlási lehetősége van.
Jelígre: „Benősítés” a kiadóba.

50-60 év közötti uriemberrel meg-
ismerkedne

házasság céljából

középkorú

saját üzlettel

rendelkező csinos uriaszszony.
„Megértés 55” jelígre a kiadóba.

A VAC HIREI

A football-szakosztály e héten be-
fejezi tornatermi tréningjét és meg-
kezdí előkészítőit a pályán. A
tréningidőt legközelebb közöljük.

Női kosárlabdacsapatunk alakul és
a jövő bajnoki évadban már részt-
vesz az országos bajnokságban.

Sakk-szakosztályunk f. hó 5-én
összejövetelt tart, amelyen megár-
gylia a sakkmozgalomba intenzívebb
bekapcsolódásának módjait.

A klubszerelethez és hűségnek
megható példáját szolgáltatja a Pá-
risban tartózkodó alelnökünk, Már-
ton Perenc, aki omán küldött a
múlt héten megtartott kegyeleti
ping-pong versenyre észlelőleg
versenydíjak és közel száz labdát.

A vívó-szakosztály tréningjei válto-
zatlanul nagyon népszerűek, amit előse-
gít az a körülmény, hogy a szövete-
légi edzőtornai futók.

Schulz Jenő

Órád-ékeztetés (óraajavítás)

VII. Wesseleny-ut. 8., a régi házban

Gergely Miklós

aranyműves és ékeztetés

VÉTELI Tel.: 422-345. ELADÁS!

Goldné

a zöld úri körök
legmegbízhatóbb
házasságközvetítője!
VII. Alsóerdősor 8. földszint 2.
Új telefonszáma: 221-340.

Hatvan éven fejtű, volt szabómeister

megnősülne vagy benősülne

hozzá hasonló koru, rendez uria-
del. A szabóságot nem folytatam.
Pár ezer forintom és berendezésem
van. Válasz „Meleg otthon” jelígre
a kiadóba.

30 éves musz özvegy

férjhez menne

Önálló keresetem, saját lakásom és
egy öt éves kislányom van.
„Hátla sikerül” jel. a kiadóba.

JOBB KÖRÖKBEN BEJÁRATOS privát schaden

adja le címét „Megbízható” jel-
ígre a kiadóba

Jómegjelenésű

45-50 körüli

kereskedő benősülhet

életmészterzetbe. „Ügyes, vállalkos”
jelígre a kiadóba.

Keresünk

csinos, finomlelkű, hozományval
bíró leányrokonunknak ötéves,
egzisztenciával bíró

férjet.

Jelígre: „Égész ember”

Idősebb ur

háztartását vezetné, illetve
férjhezmenne

intelligens, középkorú nő. Irodai és
kereskedelmi gyakorlattal.
„Jó gazdasszony” jel. a kiadóba.

Férjhezmenne

32 éves musz özvegye

38-43-ig, intelligens emberhez.

Üzlet, hozomány van.

„Tavasz 32” jelígre a kiadóba.

Szerény, házias, 41 éves asszony

férjhezmenne

vidékre is, hozzáilló urhoz.
„Állásom, lakásom van” jelígre a
kiadóba.

38 éves

csinos, barna, intelligens, jómegje-
lenésű, dolgozó, musz, özvegy-
szony megismerkedne 40-45 év
közötti, intelligens, jószituált
férjhez.

házasság céljából.

„Jó varrónő” jelígre a kiadóba.

USA állampolgár

25 éves, némileg testhíbas
NŐSÜLNE. Komoly, kinti rokonai
kapcsolatokkal rendelkezők irjanak
„Jómódnak” jel. Leopold hirdető-
be, Teréz-körút 3

Legszebb frakk- és szmoking-öltöny- kölesönzés

WILD, KAZAR-UTCA 2.

Használt ruha vétel — eladás.

Társaságbeli legdíszkrétebb házasság-

közvetítő, **Doktorné**

Király-u. 67. I. 3. Telefon: 421-930

Jólsituált uriember nősülne

40-46-ig. Teljesítmény levélre vála-
szolok. „Házfelügyelő” jelígre
Singer hirdetőirodába,
Wesseleny-utca 35.

Előkész. állásban levő, vagyonos

igazgató nősülne

Üzlettel, üzemművel vagy tőkével ren-
delkező, csinos hölgy írjon.
„Jólet és boldogság” jelígre a
kiadóba.

25 éves

csinos urinő, 3 éves kislányával,
berendezett lakással, iparral

férjhezmenne

egzisztenciával bíró urhoz
„Férjet és apát” jelígre a kiadóba.

Nősülnék.

Negyven éves körüli kereskedő vagyok,

női vagyonom is van, hozzámillió
nők választást kérem a kiadóba;
„Várom a párom” jelígre.

Élettársat keres

50 éves, izr. uriaszszony.

Nékem forgalmas helyen

kis üzletem is van,

hármilyen iparra berendezhető.

Jelígre: „50-55-ig” a kiadóba.

Férjhezadnám

alacsony, barna, 46 éves, csinos,
özvegy rokonomat. Kiváló irodai
munkaerő, tüchtig üzleti nő.
Csakis komoly, intelligens urak le-
velést kérem „100%-os segítőjárás”
jelígre a kiadóba.

56 éves,

jómegjelenésű önálló kereskedőnő

férjhezmenne

anyagiilag is hozzáilló férjhez.
„Megértő” jelígre a kiadóba.

Nagyon egyszerű 32 éves árvaleány vagyok,

keresem egy becsületes férfi

ismeretségi

házasság céljából

„42-ig” jelígre a kiadóba.

Már sok szerencsés boldog házasságot

hozott létre díszkréteb MELTÖNÉ.
Budapest, IX., Erkel-utca 4. II. 10.
Hétfőnap 4-6-ig fogad. Válasz-
boríték. Kötendő benősülések.

A zsinagóga naptára

Február 6, csütörtök: Sövár
10, péntek: 17, szombat: 18,
vasárnap: 19, hétfő: 20, keddi
21, szerda: 22, csütörtök: 23.

Szombaton, február 8-án ber-
ti szidra: Jiszraul, hűftóra: Jor-
saja VI, 1-VII, 6 és IX, 6-6.

Imaidők:

Ima- házak	Pén- tek	Szombat		Hétfő- nap
		este	reggel	este
Dohány	5/715	5/115	5/550	7
Rumbach	450	7/10	5/550	7
Bethlen	5/45	7/10	5/550	7
Csáky	5/45	7/10	5/550	7
Dózsa	5/45	7/10	5/550	7
Nagyfuv.	5/45	8	5/550	7
Páva	5/45	9	5/550	7
Zugló	5/45	7/10	5/550	7
Fiuárvah.	5	7/10	5/550	7
Leányárv.	5	7/10	5/550	7

Péntek esti gyertyagyújtás:
4 óra 45 perccor.

A budai istentiszteletet rend-
je. Február 7., pénteken este
5/5 órakor, február 8., szom-
baton délelőtt 11 órakor. A
II., Torockó-u. 6/b. sz. alatti
imaházban szombaton reggel 8
órákor. Február 8., szombaton
délután 3/45 órákor **Oneg Sab-**
bat a III., Zsigmond-u. 49. sz.
alatti tanácsteremben. (Dr. Fél-
nyes Mór rabbi, a Pesti Iz-
hittközség választott elnöke)
felügyelője: „A Tízparancs”
lat. Ifjúsági énekkar helye-
reket ad elő.) **Istentisztelet**
helye. III., Zsigmond-u. 19., XI.
Boesckay-ut. 37., II., Torockó-
u. 6/b. és péntek esténként II.
Fő-u. 12. sz. alatti.

Óbudai templom: III., Zichy
utca 9., péntek és ünnep este 5/5
órákor, szombat és ünnep d. 6
9 órákor.

Egyedülálló,

intelligens, 60 körüli, üzleti
közösségi lakással rendelkező

uriaszszonyt feleségül vennék

Nagy tapasztalatu, munkabíró
kereső vagyok, biztos havi jóm-
delemmel. Ajánlatokat „Segítő-
jel. Balogh hirdetőbe, Szent István-
körút 9.

UJÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal
VII., Sip-u. 12. — Telefon: 421-930

Kiadótulajdonos:

A MAGYARORSZÁGI ISRAELITÁK
ORSZÁGOS IRÓDÁJA

Felolós szerkesztő és felelős kiadó

ROOZ REZSŐ

Beküldött kéziratokat nem
zünk meg a visszaküldésükre
nem vállalkozunk.

Nyomatott a Globus nyomdai mű-
tétel rt. körkörösgepein.
Fel. nyomdavezető: Margittay Ant